

TWENOT

**TWEEDE
NEDERLANDSE
ORGANISATIE VAN
TANKHOBBYISTEN**

DE T'ANK

Augustus 2002

In dit nummer o.a.:

Scheepsgeschut op
vrachtwagens
Van "Tank" tot
"Panzer"

Jagdpanzer Kanone
D-1 152 mm houwit-
ser

Fallschirmjäger in
1:16

De man met een privé
tankkorps

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van TWENOT, de "Tweede Nederlandse Organisatie van Tankhobby-isten".

Internet : <http://www.twenot.nl>
e-mail : twenot@twenot.nl

ISSN : 1382-8991

BESTUUR:

Voorzitter : **Marc van Etten**
Vice-voorzitter :
Secretaris +
Speciale activiteiten : **Marc Tempels**
Penningmeester : **Kees Blijleven**
Externe contacten :
Website : **Rob Plas**

REGIOCOÖRDINATOREN

Noordwest Nederland:

Jan van Veen, Haarlem,

Noordoost Nederland:

Wim Oldekamp, Sneek,

Midden Nederland:

Marcel von Hobe, Deventer,

Zuidwest Nederland:

Rob Plas, Halsteren,

Zuidoost Nederland:

Marc van Etten, Loon op Zand,

REDACTIE

Jan van Veen

SECRETARIAAT:

of
Postbus 357
8000 AJ ZWOLLE

LIDMAATSCHAP:

t/m 18 jr € 11,50
> 18 jr € 14,-
buitenland € 20,50
per kalenderjaar

Postbank 3026112
tnv. TWENOT, Heiloo

DE TANK is een tweemaandelijks uitgave van de vereniging TWENOT. Zij wordt aan alle leden gratis toegezonden. In de rubriek VRAAG & AANBOD kunnen leden niet-commerciële advertenties plaatsen.

Copy voor DE TANK moet uiterlijk de vijftiende van iedere oneven maand bij de redactie zijn. Bij aanlevering van copy op discette: Word 6.0

HET GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVERNEMEN VAN ARTIKELEN EN/OF AFBEELDINGEN IS TOEGESTAAN NA (SCHRIFTELIJKE) TOESTEMMING VAN DE REDACTIE.

DE REDACTIE IS NIET AANSPRAKELIJK VOOR EVENUELE ONJUISTHEDEN OF OMISSIES IN DE TANK EN IS NIET VERANTWOORDELIJK VOOR DE INHOUD VAN DE HAAR GELEVERDE KOPIJ. ZIJ BEHOUDT ZICH HET RECHT VOOR INGEZONDEN STUKKEN ZONDER OPGAVE VAN REDENEN TE WEIGEREN, IN TE KORTEN OF INHOUDELIJK TE WIJZIGEN.

VERENIGINGSNIEUWS

De tweede ledenbijeenkomst, 15 juni j.l., was succesvol. Ondanks de concurrentie van de Open Dag KL in de nabij gelegen Ketting Olivier Kazerne was er een verheugend grote opkomst van leden. Velen deden mee aan de modelbouwwedstrijd en de jury had er dan ook een hele klui aan.

Winnaar ('Best of Show') werd **Rick van Sinderen** met een diorama, getiteld **Dogs of War**. Het stelde een 'scrap-yard' voor, waar een paar oude, roestende tankkarkassen op hun definitieve einde wachten.

Naast Rick waren er nog 4 andere goud winnaars, 12 modellen/diorama's/figuren wonnen zilver en 24 wonnen er brons. 17 deelnemers moesten tevreden zijn met alleen het plezier van het deelnemen.

De verkiezing van nieuwe bestuursleden verliep voorspoedig. **Jan-Willem Stokkers** en **Eric Sikke- ma** werden door de aanwezigen unaniem tot bestuurslid gekozen. Op de eerstvolgende bestuursvergadering zullen de bestuurstaken worden verdeeld. De aftredende bestuursleden **Joop v.d. Weerden** en **Jan Frankema** werden nogmaals bedankt voor hun verdiensten.

Foto's voorpagina:

Foto boven: *Britse artilleristen rennen bij een oefening naar hun (scheeps) kanon.*

Grote foto: *SA-4/GANEF mobiel luchtverdedigingssysteem. Van 1964 tot ca. 1990 in gebruik bij landen van het Warschau Pact. Effectief tegen luchtdoelen op middelbare hoogte (18 tot 20 km).*

AGENDA

10+11 augustus	: Militariabeurs met militaire voertuigen op het Militair Vliegveld van Ursel (B)
8 september	: Modelbouwbeurs door K.M.K. te Geel (B)
14 september	: Regiobijeenkomst Noordoost, Ureterp
14+15 september	: Euro Militaire, Folkstone, Engeland
21 september	: E-DAY, Modelbouwshow in Plzen, Tsjechië (zie www.E-DAY.cz)
5 oktober	: TWENOT bijeenkomst, Sneek
12+13 oktober	: DUZI, Wesel (D)
19+20 oktober	: Modelbouw Exclusief 2002, Hasselt (B) (deelname TWENOT)
19 t/m 27 oktober	: Nationale Modelbouw Manifestatie, Luchtvaartmuseum, Soesterberg (deelname TWENOT)
26 oktober	: Specialistentreffen kleine Massstäbe, IMM, Münster, Duitsland
2 november	: Regiobijeenkomst Noordoost, Ureterp
9 november	: IPMS Nationals, Nieuwegein (deelname TWENOT)
14 december	: Regiobijeenkomst Noordoost, Ureterp

Op 8 september a.s. organiseert de Kempische Modelbouw Klup voor de tweede maal haar beurs **Scale World 2002**. Het evenement omvat een grote modelbouwtentoonstelling en een modelbouwwedstrijd. Voorts zijn er diverse clubstands, een tombola, een ruilbeurs en (buitenlandse) standhouders en handelaren. Speciale gasten zijn Tony Greenland en Phil Stutcinkas

Scale World 2002 vindt plaats in de **Zaal St. Amands** aan de **Werft** (in het centrum, achter het stadhuis en de Grote Kerk) in **GEEL**. Het publiek is welkom vanaf 10.00 uur. Contactpersonen: Rudi Meir (██████████) en Danny Lavrys (██████████). Ook op de website www.kmk-scaleworld.be is nadere informatie te vinden.

.....

5 oktober: 3^e TWENOT bijeenkomst in SNEEK, wijkgebouw DE SPIL.

In het kader van "met TWENOT door het hele land", heeft het bestuur aan regio Noordoost gevraagd de derde ledenbijeenkomst van dit jaar in Sneek te organiseren. Dit mede door het succes van hun modelbouwdag op 9 maart j.l. De mannen toonden zich aangenaam verrast en hebben hun schouders eronder gezet. Het belooft een uitstekende Twenot dag te worden!

DE SPIL in de wijk Tinga, gelegen aan de rondweg van Sneek. (██████████) is voor dit evenement een zeer geschikt gebouw. De zaal is groot genoeg voor wedstrijd, show, en handel

in één ruimte. Er zijn 40 tafels beschikbaar. Verder is er een goed gevulde bar en ruime gelegenheid met zitjes om de buit van de dag te bekijken en natuurlijk even bij te kletsen. Bijna alle factoren om er een ouderwets gezellige Twenot dag van te maken zijn aanwezig. De belangrijkste factor hebt u zelf in de hand: **KOMEN !!**

Wij (Regio Noordoost en bestuur) hopen dat veel Twenotters weer zullen meedoen aan de wedstrijd. Hou in de gaten dat traditioneel de wedstrijd op de derde bijeenkomst als het clubkampioenschap wordt beschouwd. De winnaar van de Best of Show prijs geldt als de modelbouwkampioen van 2002 en wordt als zodanig op de wisselbeker vereeuwigd.

Gezien het succes van de Open Dag van Regio Noordoost op 9 maart j.l. (grote drukte, gezelligheid en lokale belangstelling) willen we aan deze dag ook een open karakter geven. Neem dus ook spullen voor de showtafels mee! Onze ervaring is dat ook niet leden onder de indruk zijn van alle meegebrachte modellen.

Behalve voor de wedstrijd is er natuurlijk ook aandacht voor "handel", waarbij op deze dag het accent speciaal ligt op "de particulier". U mag alles (op hobbygebied natuurlijk) wat u wilt weggeven, ruilen of verkopen meenemen en aanbieden. Op één voorwaarde: neem van tevoren contact op met **Jan Frankema** (██████████) of **Wim Oldekamp** (██████████) om dit even te melden en te zeggen hoeveel tafelruimte u zou willen hebben. Zij doen dan hun best om uw wens te vervullen (bedenkt daarbij wel dat we niet onbeperkt ruimte beschikbaar hebben).

Naast deze particuliere handelaren zijn natuurlijk ook onze professionele handelaren aanwezig.

ROUTE:

Vanuit Afsluitdijk/Bolsward:

Einde snelweg, bij de afslag Sneek RA richting Joure aanhouden. Derde verkeerslicht van de rondweg RA (dat is bij het eerste verkeerslicht na de spoorweg en de brug). Je ziet winkelcentrum C1000. Bocht links en wijkgebouw DE SPIL ligt naast de winkel, richting de school lopen, gele deuren door.

Vanuit Joure (Lemmer/Heerenveen):

Einde snelweg LA de rondweg op, richting Bolsward/

Afsluitdijk/Leeuwarden. Derde verkeerslicht LA en ja hoor, daar is het winkelcentrum.

Vanuit Leeuwarden:

Vóór Sneek bij 1^e rotonde RA de rondweg op. Richting Joure/Heerenveen aanhouden. Bij kruising Bolsward/Amsterdam rechtdoor rijden. Dan zelfde route als vanaf Afsluitdijk/Bolsward.

Parkeren kan voor de vroege vogels vlakbij het gebouw. Voor diegenen die wat later komen is er 100 meter verderop aan de linkerkant bij het voetbalveld ruim plaats. Ook is parkeren langs de weg toegestaan.

Tot ziens in Snits!

VRAAG & AANBOD

Theo de Haan, [REDACTED]

[REDACTED] wil graag een serie Shermans gaan (om) bouwen in schaal 1 : 72. Wie heeft overtollige doosjes liggen, evt gebouwd is ook geen bezwaar. Alle typen zijn welkom zolang het maar 1:72 is. Reacties graag naar 0515-420901, prijs en aflevering kunnen dan worden geregeld.

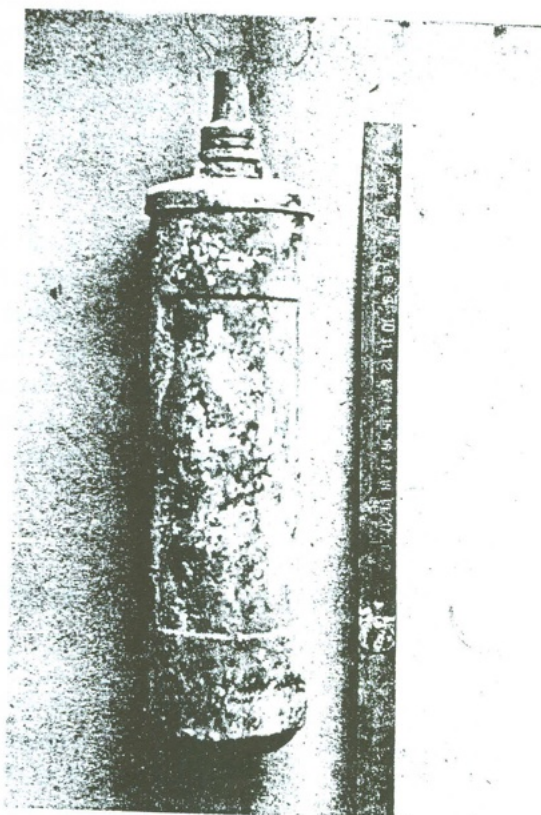
Wim Oldekamp, [REDACTED]

[REDACTED] is bezig met een serie U.S. half-tracks. Van de standaard dozen is de voorraad groot genoeg, maar zijn er leden die andere typen in doos over hebben of te koop weten? Schaal 1:72 en liefst geen resin (geen ervaring mee). Reacties naar 0515-421940 of e-mail wimenlaura@hetnet.nl.

C.J. Olsthoorn, [REDACTED]

[REDACTED] vraagt het volgende:

“Onlangs kwam ik in het bezit van een ca. 30 cm hoge ‘Safety Phlare Pump’, ofwel blusapparaat, neem ik aan (zie foto hiernaast). De vorige eigenaar zij dat deze afkomstig was van een geborgen Duitse (?) bommenwerper. Maar mogelijk wel uit een geallieerd toestel, of zelfs uit een geallieerd voertuig of tank. Herkent iemand het ding en kan hij uitsluitel geven?”

Als rasechte modelbouwer ben ik wat schichtig richting niet-hobbyisten. Evenals een aantal van u ben ik vroeger ook meesmuilend aangekeken als ik mijn hobby trachtte te promoten. "Tankjes plakken? Wat is dat nou voor een hobby? Doe eens iets gezonds, voetballen of zo..." Enfin u kent de opmerkingen wel. Nu heb ik de laatste tijd toch wat bedenkingen bij de gezondheids-effecten van voetbal, ondanks dat ik iedereen van harte zijn eigen plezier gun. Dus ook het Zuid-Koreaanse en het Turkse volk die, op het moment dat ik dit schrijf in alle staten van voetbal-fanatisme zijn. Guus H. te S., trainer van het Koreaanse elftal wordt op handen gedragen. Stadions, hotels en waarschijnlijk ook vele baby's die dezer dagen het levenslicht zien, worden naar hem vernoemd. Zijn leven lang kan hij zich totaal ongens drinken aan Koreaans bier en de vraag: "Wie is de BOB vandaag?" zal hij altoos ontkennend kunnen beantwoorden. Ook zal hij waarschijnlijk een gratis auto krijgen: wellicht een Hyundai Pony. Prima autootje hoor, niks mis mee (we hebben er zelf een gehad) maar het is net als met een vreselijk lelijk .... paard: het rijdt best lekker, maar je wilt er niet mee gezien worden.

Ook in Turkije is er maar één nationale sport: voetbal! En op het moment dat het elftal uit Turkije weer een wedstrijd wint: rellen in Istanboel en Ankara, en niet te vergeten in de Haagse Schilderswijk! Ook Italië was in de ban van het voetbal, tot de een of andere arbiter de onvergeeflijke fout maakte hen te laten verliezen. Van Zuid-Korea, jawel! De internet-site van de FIFA stond op instorten. Een zielige Koreaan, spelend in een Italiaans elftal, en tijdens het WK toevallig in het Zuidkoreaanse elftal, scoorde het winnende doelpunt. Hij is nu 'persona non grata' in Italië en dus brodeloos. Op het moment dat hij voet op Italiaanse bodem zet, zal hij waarschijnlijk met pek en veren overladen worden en zo in een open kar de straten van Rome rondgereden worden. Of in Salerno, wat met het oog op de maffia zo mogelijk nog erger is.

Jawel, voetbal is een gezonde sport! Maar het meest bont maakt het Nederlands publiek het toch. Zonder een eigen nationaal elftal storten wij ons massaal op Guus H., geboren te V. en omarmen hem digitaal. "Onze" Guus lapt het hem toch maar om die Koreaanen, voetballers van lik-m'n-vestje, zover te krijgen

dat ze in ieder geval in de halve finale van het WK voetbal spelen. Van een afstandje observeer ik deze verschijnselen, een klein glimlachje onder mijn snor. Allemaal de kift natuurlijk, frustraties uit mijn jeugd worden nu eindelijk een beetje verwerkt. Ooit heb ik namelijk ook gevoetbald. In de vijfde klas van de lagere school had ik een onderwijzer die maar één besteding van de sporturen kende: Voetbal! Dus werden er partijen gekozen. U begrijpt het al: ondergetekende werd steevast als laatste gekozen, en de gezichten van mijn 'teamgenoten' stonden op onweer als ik me bij hun team voegde. "Speel jij maar achterin", werd mij toegevoegd door de anderen. En vervolgens dribbelde ik, niet gehinderd door enige vorm van kennis en psychomotorische vaardigheden over het veld. Daarbij zorgvuldig de bal mijdend, omdat ik wist dat een schop van mijn twee linkervoeten de bal gegarandeerd in een verkeerde richting zou lanceren.

Ooit, (jawel!) ooit heb ik een doelpunt gemaakt. Alleen kreeg ik vervolgens de meest enge ziektes die men in 1968 als 11-jarige jochies kon verzinnen, naar mijn hoofd geslingerd. Van mijn eigen teamgenoten nog wel! En het was zo'n mooi doelpunt! Twee blauwe ogen en een enkelfractuur later kwam ik er achter dat we net van helft gewisseld waren en mijn briljante actie een eigen doelpunt was.

Op dat moment besloot ik dat voetbal voor mij geen hobby zou worden. Sterker nog: ik zwoer alle balsporten af en trok mij in mijn huiswerkvrije uurtjes terug met een Airfix vliegtuigje, Bison Kit en Humbrolverf. Dat is de reden waarom u nu deze onzin van mij zit te lezen.

Later, veel later is het toch nog een beetje goed gekomen met mijn motoriek: op de handgranaatbaan zette mijn immer creatieve compagniescommandant op 30 meter afstand van het werppunt een rompschijf neer met de boodschap: "Wie deze schijf omgooit, krijgt van mij een krat bier!" Als pelotonssergeant gooide ik als laatste de handgranaat Mk2 (die geribelde, weet u nog?) En laat dat ding nou precies die schijf op de borst raken en laten omtuimelen? Mijn aanzien in het peloton groeide recht evenredig met het aantal genuttigde flesjes bier. De jongens van mijn peloton hebben me gelukkig nooit zien voetballen ...

Scratch-writer.

Pantservoertuigen in Afghanistan

De verschillende contingenten die gezamenlijk de ISAF strijdmacht in Afghanistan vormen, hebben natuurlijk allemaal hun eigen gepantserde en niet gepantserde voertuigen meegenomen. Onderstaande foto's laten er twee zien: een van onze eigen **Patria's**, die vooral worden gebruikt voor de bescherming van het hoofdkwartier, en een **M113 met mijnroller** van de Noorse geniecompagnie.

Bron: Raids.

Exercice d'alerte au PC de la KMNB. Les VTT Patria Sisu du contingent neerlandais prennent position. Neuf de ces puissants VTT ont été déployés à Kaboul. Ils sont réservés à la protection éventuelle du camp. Notez l'armement du groupe de combat : MAG, C-7 A-1 et AWM.

Détaché de l'ISAF à Bagram, ce M-113 norvégien doté de rouleaux antimines est sous la responsabilité de la compagnie de génie norvégienne. Le travail à réaliser est immense : l'Afghanistan compterait plus de 11 millions de mines.

SCALE - LINE

HOBBY & MODELBOUW
KWELKADE 53J 4001 RL TIEL TEL. / FAX 0344 - 631162

Scale-line

135*034	Morris cs 8 radio truck een model dat ook in uw verzameling niet mag ontbreken.	€81,50
135*035	Morris cs 8 light breakdown een super kit met veel detail.	€95,00
135*000	Valentine bridgelayer complete kit met losse tracks, dry decals, "staalkabels" en de mogelijkheid om zowel in uitgeklapte of transport positie te bouwen, model is uitgeklaapt 58 cm lang en is leverbaar kort na de zomer vakantie. Van deze kit zullen er maar 500 geproduceerd worden.	

Voor alle Twenot leden die hem op voorhand bestellen of al besteld hebben kost deze kit
Geen € 375,00 maar € 250,00

Tamiya

36204	King Tiger met productie toren	schaal 1/16	van €399,00	voor	€350,00
00000	Famo met trailer	op = op	van €204,95	voor	€150,00

CMK

Ra 016	M41 Gorilla howitzer motor carriage		€127,50
Ra 017	M19 40mm gun motor carriage		€127,50

Beide kits met etchings en decals

Roy

Rm0020	Ford WOT 2HGS	€62,50
--------	---------------	--------

Elite

0000	Trippel SG 6 schwimmwagen zeer mooie resin kit compleet met 3 figuren.	€47,50
------	--	--------

nieuw nieuw nieuw nieuw nieuw
Atlas models

met o.a. diverse conversiesets Churchill ark, bridgelayer, fascine add.,
en een landingsboot LCM 3 41 cm lang, en.....
voor info en prijzen 0344-631162

let op i.v.m. de zomervakantie is onze winkel gesloten van

22 - 07 t.m. 09 - 08

zaterdag 10 - 8 zijn wij weer geopend

wij wensen jullie allemaal alvast een fijne vakantie

Openingstijden winkel

Maandag 13.00 - 17.00 uur

Dinsdag gesloten

Woensdag - Donderdag - Vrijdag 10.00 - 12.00 / 13.00 - 17.00 uur

Zaterdag 9.00 - 16.00 uur Donderdag koopavond 18.00 - 20.00 uur

Nu met vraag en aanbod site op
WWW.SCALE-LINE.COM

Scheepskanonnen op vrachtwagens voor de Britse kustverdediging.

Onderstaand artikel is een vertaling van het artikel "In defence of the Realm" van Terry Gander en Ken Musgrove, dat in 1982 was opgenomen in Military Modelling Manual, een extra uitgave van Military Modelling. Het gaat over 4 inch scheepskanonnen die in de periode 1940-1941 op de laadvloer van zware vrachtwagens werden geplaatst en aldus werden ingezet als mobiele artillerie voor de verdediging van de Britse kust tegen een mogelijke Duitse invasie.

De geschiedenis begint eind 1940 en vindt zijn oorsprong in "Duinkerken". De veldtocht van het Britse leger in Noord Frankrijk was geëindigd met de evacuatie via Duinkerken en het verlies van vrijwel alle artillerie en een groot deel van het getrainde artilleriepersoneel. Na de succesvolle evacuatie zag het Verenigd Koninkrijk zich geconfronteerd met een sterke vijand, die zich gereed maakte om de laatste hindernis, het Kanaal, over te steken en via de vrijwel onverdedigde kust binnen te vallen.

Het Britse leger was grotendeels ongeorganiseerd, maar het was nog steeds intact, zelfs al ontbeerde het de twee belangrijkste onderdelen van een gewapende macht, te weten wapens en geoefende manschappen. Het bleek al snel dat de manschappen niet het belangrijkste knelpunt vormden. In de opleidingsdepots waren voldoende militairen in opleiding en de meesten van hen werden in allerlei voorzien van wapens die uit allerlei bronnen afkomstig waren. Oude wapenvoorraden werden leeggehaald, commerciële bedrijven werden ingeschakeld bij de wapenproductie, de Verenigde Staten leverden wapens uit hun voorraden, maar dit alles betrof overwegend "klein spul" en voor de verdediging van de lange open

kustlijn was zware artillerie nodig. Het leger had die vrijwel niet, behoudens een paar stukken geschut die nog uit de Eerste Wereldoorlog stamden en waarvoor nauwelijks munitie aanwezig was.

Toen kwam, niet voor het eerst, de Royal Navy te hulp. Die had al sinds lang de gewoonte om de kanonnen van oorlogsschepen die gesloopt werden, op te slaan voor het geval dat ze nog eens van pas zouden komen. Dit was een verstandig beleid, gebaseerd op het feit dat scheepskanonnen feitelijk zo weinig werden gebruikt dat ze nauwelijks slijtage vertoonden op het moment dat het schip waarop ze waren geplaatst wegens ouderdom buiten dienst werd gesteld.

In 1940 bleek hoe verstandig men hiermee had gehandeld. De scheepskanonnen werden uit hun opslag gehaald, opgeknapt en naar de kust gebracht. Daar werden ze geplaatst op de plaatsen waar ze het hardst nodig waren en zo vormden ze in de wanhopige dagen na Duinkerken de eerste verdedigingslinie van het Koninkrijk.

Meer dan 500 werden er op deze manier geplaatst, maar de Britse kustlijn is lang en zelfs deze 500 kanonnen waren niet voldoende om iedere baai en inham afdoende te verdedigen. Dat leidde tot de ontwikkeling van een mobiele kustverdediging.

In 1982 had de schrijver van het artikel 49 verschillende conversies gevonden. Allemaal gebruikten ze een of ander type 4 inch scheepskanon, gemonteerd op het onderstel van een commerciële 6x4 vrachtwagen, hoewel er ook wel onderstellen van autobussen zijn gebruikt. De meeste kanonnen waren van het type **4 inch BL Mk.7** uit 1908 en **4 inch BL Mk.9** uit 1915. Ze gebruikten

een brisant granaat met een gewicht van 14 kg. Drie vrachtwagentypes kwamen het meeste voor, te weten **Foden** en twee verschillende **AEC's**. De foto's bij dit artikel tonen een conversie op basis van een **Foden**.

In een aantal gevallen werden de voertuigen redelijk ingrijpend verbouwd. Uit beschikbaar fotomateriaal kan ook worden opgemaakt dat het kanon soms simpelweg op zijn affuit in de laadbaak werd geplaatst, al dan niet met metalen beschermplaten er omheen.

Een mobiel 4" scheepskanon onderweg, waarschijnlijk ergens in Kent.

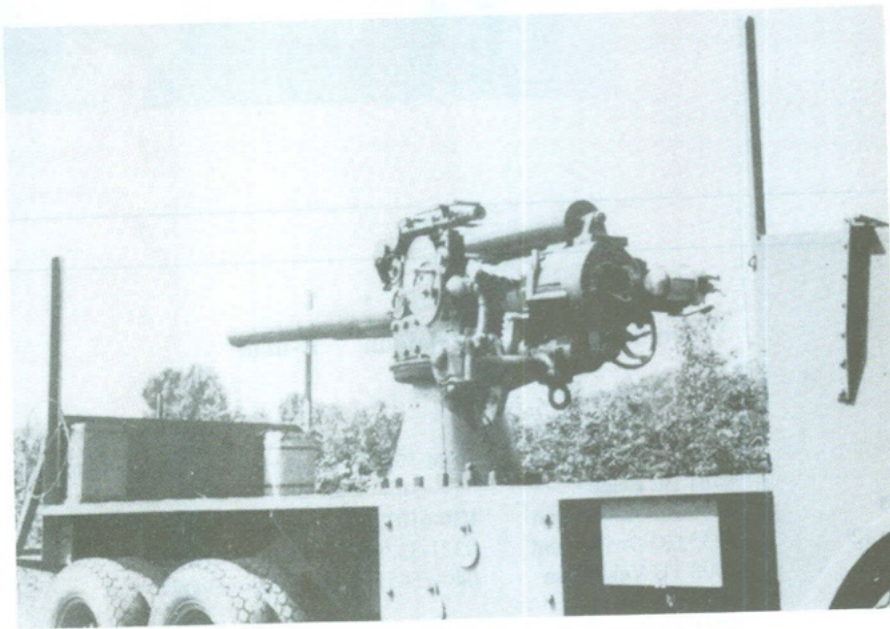

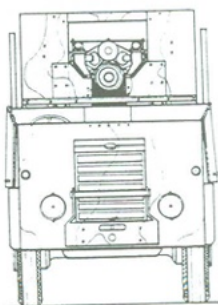
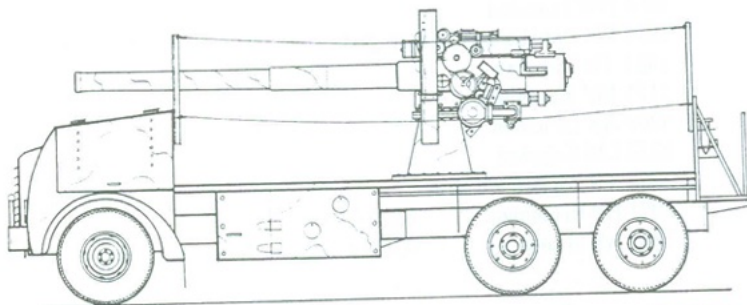

Nog een "Foden" conversie. De aanduiding M1 doet vermoeden dat het hier om een beproevingsvoertuig gaat.

De Foden conversie op de foto's is echter een vèrgaande verbouwing. Het is mogelijk dat deze ook uit een iets latere periode stamt, toen er meer tijd en mogelijkheden beschikbaar waren. De open cabine is verlaagd, waardoor er een 360° schootsveld ontstaat, aan de zij-kanten zijn enkele opbergkisten voor aandrijfelingen gemaakt en aan de achterkant is bergruimte gemaakt voor een aantal granaten en wat gereedschap en andere hulpmiddelen. Maar zelfs in deze "gespecialiseerde" uitvoering is het een "spartaans" voertuig, waaraan nog veel zou kunnen worden verbeterd. Zo is er bijvoorbeeld geen enkele vorm van stabilisatie, waardoor het voertuig ieder keer dat het kanon wordt afgevuurd uit positie wordt geworpen. Ook de munitievoorraad is erg simpel en kennelijk beperkt tot wat op de foto's zichtbaar is: twaalf granaten in de bergruimte achter op het voertuig en de aandrijfelingen in de kasten aan de zijkant.

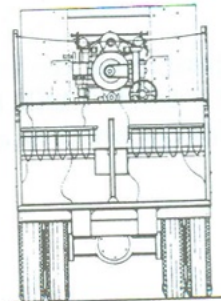
Een 4" Mk.7 kanon op een P4 voetstuk. Het is duidelijk herkenbaar als scheepskanon.

4" MOBILE NAVAL GUN
1940

KEN MUSGRAVE © 1981

1/76th SCALE

Aan comfort voor de bemanning was totaal geen aandacht besteed. Nu was dit minder ernstig dan het lijkt, want het voertuig hoefde maar een kleine afstand af te leggen van de plaats waar het was gestald naar de plek waar het zou worden ingezet.

De kanonnen werden bemand door manschappen van de Royal Artillery. In die tijd verzorgde de Royal Artillery ook de kustartillerie en ongetwijfeld leverde deze ook de bemanningen voor de mobiele kanonnen. Ze zijn ingezet in Kent, Sussex en in bepaalde sectoren van Hampshire, tot aan het gebied van de Solend. Er zijn geen aanwijzingen gevonden dat ze na 1941 nog daadwerkelijk zijn gebruikt, hoewel het be-

schikbare fotomateriaal vaak uit 1944 of later dateert. Dit komt echter doordat de militaire censuur pas foto's vrijgaf toen de dreiging van een Duitse invasie al lang niet meer bestond en de kanonnen geen enkele praktische waarde meer hadden.

Zoals uit de foto's wel blijkt is er duidelijk voor geposeerd, teneinde een "parate" indruk te wekken. De realiteit is echter dat als de Duitsers hadden geweten dat de verdediging van Engeland uit deze wapens bestond, ze meteen met alle beschikbare middelen het Kanaal waren overgestoken en dan geen tegenstand van betekenis hadden ondervonden.

Kees Blijleven

Foto hiernaast: de munitieberging aan de achterkant van het voertuig.

NIEUWE LEDEN

Naam	Adres	Woonplaats	Telefoon	E-mail
B. van der AA				
J.W. BAAS				
S. BENJAMINS				
J.C. BIERDRAGER				
R. BOUT				
G.J. BUITENOM				
H. de GROOT				
E.A.G. HEIJSTEK				
R.L.M. JONGBLOED				
M.J. van LOOPIK-WITTE				
S.W.F. LOUVET				
H. LUYTEN				
H. NIJDAM				
F.C. NOORDHUIS				
M. PRONK				
G. RIETVINK				
B. ROOSMA				
J. STAEDLER				
M. STOUT				
H.G.J. v.d. VOORT				
H.F. WIJNHOUD				

Welkom bij TWENOT!

NB: Ledenlijsten zijn op aanvraag verkrijgbaar. Stuur een kaartje naar Kees Blijleven, . De lijst wordt met de eerst volgende TANK toegestuurd. Hij kan ook per email worden gestuurd. Stuur een mailtje naar en hij komt naar je toe.

“Mit Tanks und mit Fliegern, so griffen sie an. Wir hatten nur Mut und Gewehre”, heet het in een ballade uit de Spaanse Burgeroorlog. Bezongen wordt de slag aan de Rio Jarama in februari 1937. Maar door welke kant? In deze oorlog vochten aan beide zijden Duitsers, beide partijen beschikten over tanks en vliegtuigen, en tijdens deze slag was het krijgsgeluk nogal wispelturig. Eén woord geeft zekerheid: Tank. Dat gebruikten alleen de Duitsers in de Internationale Brigades. Hun landgenoten in het Condor-Legioen was het gebruik van zulke ‘fremdländische’ begrippen grondig afgeleerd.

De Duitsers aan republikeinse zijde waren per definitie emigranten. De meesten hadden al kort na Hitlers ‘Machtübernahme’ hun land verlaten. Het ligt dus voor de hand dat de overstap van ‘Tank’ naar het bij onze oosterburen nog immer gebruikelijke ‘Panzer’ ergens tussen 1933 en 1937 heeft plaatsgevonden. Als leraar en tolk/vertaler Duits kon ik het niet laten wat dieper te graven. Gelukkig was Wolfgang Fleischer, op tankgebied specialist bij uitstek en een oude kennis uit mijn jaren in Dresden, bereid om wat materiaal door te faxen. Eerste conclusie: zo simpel als het aanvankelijk leek is het toch niet.

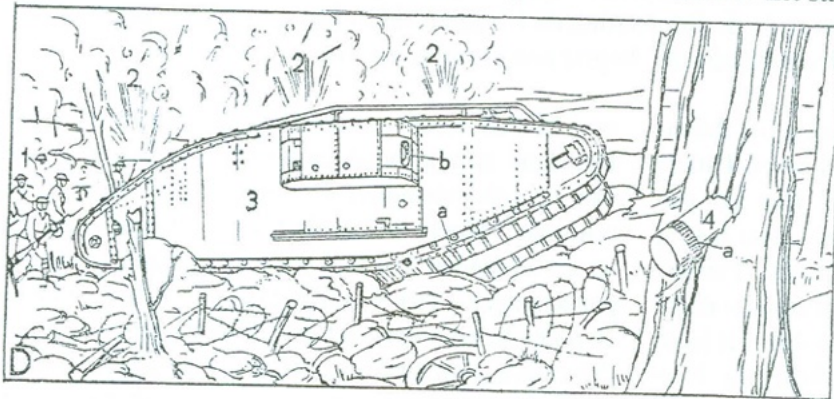
Zoals bekend gebruikten de Britten het woord ‘tank’ als schuilnaam voor ‘s werelds eerste gevechtswagen op rupsbanden. Die naam verwierf zich meer dan burgerrecht; hij ging door de wereldpers zoals tien jaar daarvoor het archaïsche woord ‘dreadnought’. Dat is in sommige landen als nieuwe maritieme term in letterlijke vertaling tijdelijk aan de eigen woordenschat toegevoegd: ‘Fürchtnichts’, ‘virmiksniebangboot’. Zo werd ‘tank’ ook het Spaanse ‘tanque’. In Duitsland werd het woord zelfs letterlijk overgenomen, maar niet op zijn Engels uitgesproken. Toch moet het voor veel Duitsers een ‘Fremdwort’ zijn gebleven. Voor me ligt deel 1 van het driedelige ‘Sachsen in großer Zeit’, gedrukt in 1918, met het hoofdstuk ‘Der Sieg der Technik im Weltkrieg’. Daar zit ook een rubriek ‘Kraftfahrzeuge’ in met aardig wat fotomateriaal. De onderschriften maken het probleem duidelijk. Onder de afbeelding van een - als ik me niet vergis - Mark II staat: ‘Ein bei Arras erbeuteter englischer “Tank”-Panzerwagen’, onder die van een St. Chamond daarentegen ‘Französischer Panzerkraftwagen’. ‘Tank’ is hier kennelijk toch iets specifiek Brits. Om het nog ingewikkelder te maken: een Belgische Minerva en een Italiaanse Lancia, beide wielvoertuigen, zijn blijkens onderschrift óók ‘Panzerkraftwagen’. Tenslotte betekent ‘Kraftwagen’ niets anders dan automobiel. Maar in hetzelfde hoofdstuk wordt uitvoerig geciteerd uit het boek van een reserve-luitenant Wilhelm Siemer met de fris-vroljke titel ‘Panzerautomobile gegen die Walachen’. Verder staat er over het nieuwste eigen materieel: “De voorzienin-

gen van de reeds genoemde pantservoertuigen van Duitsland en zijn bondgenoten mogen in het belang van de geheimhouding (...) niet nader worden beschreven.” Mocht hier de A7V bedoeld zijn: die kreeg op 22 september 1918 de officiële benaming ‘Sturmpanzerwagen’. Het woordje ‘Sturm’ in het militaire én politieke woordgebruik is een studie op zich waard (Sturmgeschütz klinkt heel wat ‘schneidiger’ dan ons ‘gemechaniseerd geschut’), maar dat valt buiten het kader van dit artikel.

In de Republiek van Weimar kwam het ook al niet tot een ‘Sprachregelung’. Vanaf 1926 verscheen in München het fameuze ‘Taschenbuch der Tanks’ van de Oostenrijkse expert Fritz Heigl. Ook in communistische kring sprak men van Tanks. In Berlijn was in 1919 een A7V – mogelijk gebouwd na de capitulatie en in het kader van Versailles zonder kanonbepanning – ingezet tegen de revolutionairen. Het blad ‘Die Rote Front’ ging uitvoerig in op de lessen van de Eerste Wereldoorlog. Met name aan het tankwapen werd aandacht besteed. In 1928 werd de slag van Cambrai als voorloper van toekomstige grootschalige aanvalsoperaties geschetst. Op dit punt was men dus verder dan velen in de Reichswehr. Ook in Sovjet-Rusland was het woord ‘tank’ (ТАНК) overgenomen. Daar, in de omgeving van Kazan, konden op grond van een geheime overeenkomst tussen Reichswehr en Krasnaja Armija de eerste naoorlogse Duitse vechtwagens worden beproefd.

Interessant is de weergave in de woordenboeken van die tijd. In Knaurs Konversationslexikon uit 1932 staat onder ‘Panzer’ alleen “voorziening ter bescherming tegen inwerkingen van buitenaf van de meest uiteenlopende aard”, met een verwijzing naar harnassen en bepantsering van oorlogsschepen. Wat wij zoeken staat uitsluitend onder ‘Tank’. In de uitgave van 1938 evenwel staat onder Panzer ook een rubriekje ‘P.-wagen’, met de afbeelding van een Daimler Benz Panzerspähwagen, een wielvoertuig dus. Als *tegengesteld* begrip wordt de ‘Kampfwagen’ genoemd, waarvoor naar de ingang ‘Tank’ wordt verwezen. Dat begint er op te lijken. Onder ‘Tank’ vin-

den we nog steeds een plaatje van een Britse WO-I-tank, maar ook een uitgebreidere tekst en de vermelding "heute (Panzer-) Kampfwagen genannt." Interessant is verder het 'Bildwörterbuch' van Duden, uitgave 1938, waaruit onderstaand stukje (rubriek: stellingoorlog) is overgenomen. Een modernere variant van de vechtwagen komt er niet in voor; de samenstellers waren kennelijk geen tankhobbyisten.

Der Kampfwagen

- 1 die (unter dem Schutze des Kampfwagens vorgehende) Fußtruppe (Infanterie)
- 2 der Geschosseinschlag des Artilleriefeuers
- 3 der Kampfwagen (Tank; ein Panzerkraftwagen, Panzerwagen, Raupenfahrzeug [a: die Raupenkette (Raupe, Kette, der Raupenantrieb); b: die Schießscharte für das leichte Geschütz])
- 4 der Blindgänger (ein nicht krepierendes oder zersprungenes Hohlgeschoss, ein Hohlgeschoss dessen Sprengladung sich nicht entzündet hat; hier: der Artillerieblindgänger). a: der Führungsring des Geschosses.

'Panzerkampfwagen' of alleen 'Kampfwagen' waren nu inderdaad de officiële benamingen, maar gangbaar was intussen ook de kortere, meer 'zackige' term, die in de Knauer van '38 nog alleen als voorvoegsel tussen haakjes stond. In de oorspronkelijke versie van het 'Panzerlied' uit '35 of '36 ("Mit donnerndem Motor geschwind wie der Blitz, dem Feinde entgegen im Panzer geschützt." – let wel, in vreedstijd gedicht en gecomponeerd) heette het voertuig namelijk al kortweg 'Panzer'. Volledig doorgezet had deze – feitelijk incorrecte – aanduiding zich echter nog niet. De latere tankgeneraal W. Nehring publiceerde in 1935 zijn werk 'Kampfwagen an die Front', Schultze-Deyke noemde zijn in 1937 verschenen werk 'Das Panzer-Merkbuch', maar had het wel weer over de Kampfwagen I. Deze was overigens ontwikkeld onder de schuilnaam 'Landwirtschaftlicher Schlepper' (landbouwtrekker), en de rijkschoolvariant zou nog geruime tijd als 'LaS' worden aangeduid. Het eveneens in 1937 verschenen 'Achtung - Panzer!' van Heinz Guderian bewijst, dat dat kernachtige tweelettergreep-woord toen al in hogere regionen was doorgedrongen. In het bekende 'Sonderheft' van 'Die Wehrmacht' met de titel 'Wir kämpften in Spanien'

(verschijningsdatum: 30 mei 1939) zijn in het hoofdstuk over de Duitse tanks alle begrippen door elkaar gebruikt: Panzer, Panzerwagen, Kampfwagen en Panzerkampfwagen. Uit de evaluatie door de Duitse generale staf van 30 maart 1939 van de Spaanse Burgeroorlog (oplage 125 exemplaren) blijkt echter dat 'Panzer' op dat moment ook in het hoogste echelon als hét standaard-begrip was geaccepteerd.

Het was nu rijp om te weergalmen in krijgshaftig gezang ver buiten de eigen grenzen: "Es rasseln die Ketten, es dröhnt der Motor, Panzer rollen in Afrika vor." Verkeerde klemtoon? Dat niet; het woord 'Motor' kan in het Duits op twee manieren worden uitgesproken.

In het oosten van Duitsland heeft het woord 'Tank' na 1945 geen ingang meer gevonden. Dat is opmerkelijk,

omdat het vroege kader van de Nationale Volksarmee der DDR voor een niet onbelangrijk deel uit oud-Spanjestrijders bestond, en de Sovjet-wapenbroeders nog altijd het van oorsprong Engelse begrip gebruikten. Van 'Tanks' en 'Tankisten' was echter alleen

Voorpagina 'Volks-Illustrierte' in AIZ blz. 322 Een in Praag gedrukt blad van Duitse emigranten uit januari 1938. De T-26 is hier een 'Tank'. De 'tankisten' in Spanje droegen naast de Sovjet-tankhelm ook baretten, Spaans-republikeinse officierspetten en zelfs sportpetten.

nog sprake in een klein aantal publicaties over de Spaanse Burgeroorlog. In het westen was een 'Patton' ook een Panzer, ondanks de stevige invloed van het Engels. Wel blijkt er nog een merkwaardige poging tot kruisbestuiving te zijn ondernomen. In 1973 verscheen bij squadron/signal publications in Michigan een Engelstalig boek van Uwe Feist onder de titel 'Soviet Panzers in Action'. Vertaaltechnisch én historisch lijkt dat op zijn minst 'eine Brücke too far'.

Van Panzer tot Tank: aan, op en in deze buitgemaakte Pz.Kpfw I A de Duitse Interbrigadisten Gründel, Klein en Wagner.

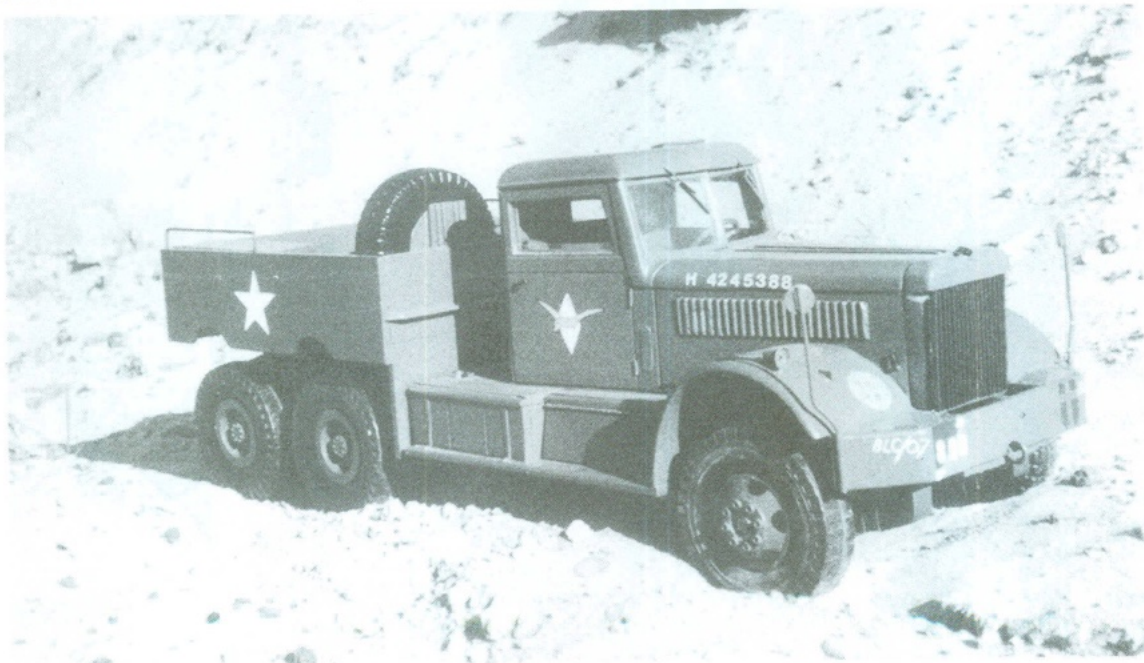
Uit: "Motorkalender der DDR."

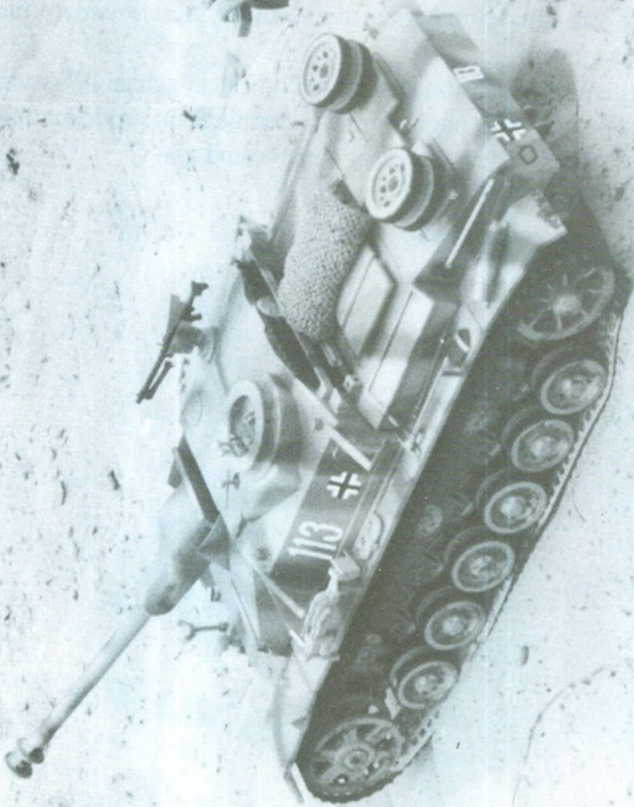
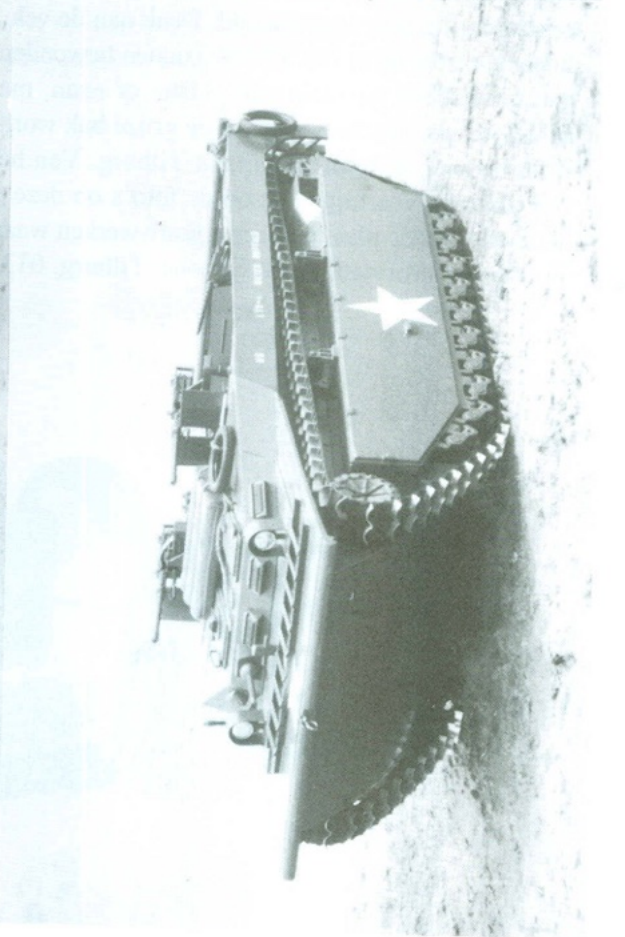
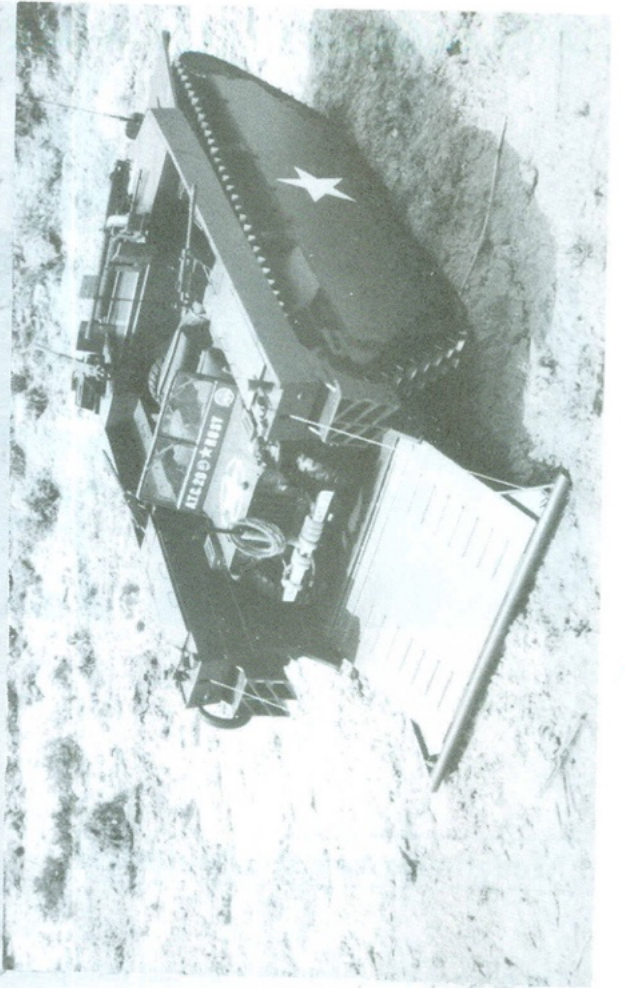
Modelbouw van afvalmateriaal

Het bouwen van schaalmodellen met behulp van plastic of resin bouwpakketten kan variëren van betrekkelijk eenvoudig tot zeer ingewikkeld. Denk aan de vele voorbeelden daarvan die we regelmatig op onze verenigingsbijeenkomsten of in DE TANK kunnen bewonderen. Een heel ander verhaal wordt het indien de bouwers geen gebruik hebben gemaakt van plastic of resin, maar van allerlei materiaal dat door de meeste andere mensen achteloos als nutteloos afval in de grijze bak wordt gekieperd.

Zo'n bouwer is **John Simons** in Tilburg. Van het genoemde afvalmateriaal maakt hij in schaal 1:8 modellen van militaire voertuigen en op de foto's op deze en de volgende pagina kunt u zien dat zijn modellen niet onderdoen voor de plastic of resin bouwwerken waar de meesten van ons meer aan gewend zijn.

Voor meer informatie: John Simons,

Geschiedenis

De militaire waarde van gemotoriseerde voertuigen in de woestijn werd door de Britten al in de Eerste Wereldoorlog. Een van de voorstanders was een stafofficier genaamd Archibald Wavell. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was Wavell generaal en gaf hij ene R.A. Bagnold opdracht gemotoriseerde patrouilles te vormen.

In de jaren '30 vormde Bagnold met zijn vrienden een groep die er vaak op uit trok om de woestijn te verkennen en gaandeweg werd hij een expert op dit gebied. In 1939 had hij al enkele voorstellen op papier gezet, die echter tot twee keer toe door het Hoofdkwartier Midden Oosten waren afgewezen. Toen Italië echter in 1940 aan Engeland de oorlog verklaarde, had men dringend informatie nodig over de vijandelijke sterkte en posities en derhalve kreeg Bagnold de gelegenheid zijn ideeën uit te proberen.

Tussen 1940 en 1943 ging de Long Range Desert Group (LRDG), zoals de eenheid werd genoemd, zo'n 200 keer de woestijn in. Slechts enkele missies mislukten. Ze voerden raids uit op vijandelijke vliegvelden, waarbij honderden vliegtuigen op de grond werden vernietigd. Ook werden bevoorradingskonvoien aangevallen en wegen ondermijnd. Er werden observatieposten uitgezet, soms binnen gehoorafstand van de vijand. Alle troepenbewegingen werden doorgegeven. Er was te allen tijde tenminste een patrouille op missie achter de vijandelijke linies. In augustus 1945 werd de eenheid opgeheven.

Organisatie

Oorspronkelijk (juli 1940) was voorzien in een eenheid van 11 officieren en 76 manschappen, voorzien van 43 voertuigen. In eerste instantie werden Britse en Nieuw Zeelandse manschappen aangetrokken. In november 1940 bestond de eenheid uit 21 officieren en 271 manschappen, verdeeld over een staf en twee

squadrons. Elk squadron bestond uit drie patrouilles met elk 10 voertuigen.

Als eerste werd in december 1940 G (Guards) Patrol opgericht, gevolgd door S (Rhodesian) en Y (Yeomanry) Patrol. In maart 1942 was de sterkte van de LRDG op zijn hoogtepunt, met 25 officieren, 324 manschappen en 110 voertuigen. De groep had twee squadrons: A Squadron met R, T en S Patrol en B Squadron met G en Y Patrol. Deze structuur bleef in stand tot maart 1943, toen de groep werd teruggeroepen naar Caïro om te worden voorbereid op missies in Griekenland, Italië en Joegoslavië

Voertuigen

De voertuigen die het Britse leger in 1940 gebruikte waren niet geschikt voor de LRDG en dus werd er gezocht naar iets beters. De keuze viel op de Chevrolet WB 30 cwt truck, waarvan er 31 werden gevorderd van het Egyptische leger. Ook andere voertuigen werden uitgeprobeerd: de Ford V801 als verkenningsvoertuig en de 6 ton Ford/Marmon Herrington 6x6 als transportvoertuig. Zelfs buitgemaakte Italiaanse voertuigen zoals de Fiat Spa AS37 en de Lancia 3Ro werden gebruikt. In 1941 werden Ford F30 4x4 30 cwt trucks gekocht, maar deze waren zwaarder dan de Chevrolets en de actieradius werd hierdoor flink beperkt.

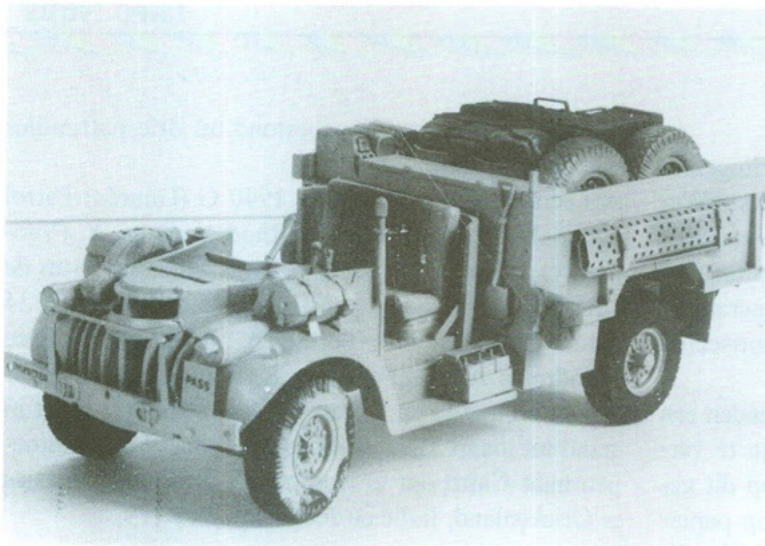
Alle transportproblemen waren voorbij toen in 1942 200 speciaal gebouwde Chevrolet 1533X2 30 cwt trucks arriveerden uit Canada. Ze werden ter plekke nog verder aangepast: de voorruit werd vervangen door vliegtuigruitjes, condensatoren en kompassen werden ingebouwd en de wanden van de laadbak werden met planken verhoogd.

In het begin voerde een patrouille 10 Lewis mitrailleurs, 4 Boys antitankgeweren en een Bofors 37 mm kanon mee. Met de ingebruikneming van de nieuwe Chevrolets veranderde dit in 5 Lewis mitrailleurs, 6 middelzware en zware Vickers mitrailleurs en een 20 mm Breda kanon. De actieradius van een LRDG patrouille was 1600 km. Door het aanleggen van benzinevoorraden in de woestijn kon de actieradius worden vergroot. Iedere truck voerde genoeg voedsel en water mee voor drie weken.

Het model

Tamiya heeft als enige een model van de Chevrolet 1533X2 30 cwt truck, en wel van de latere versie. Het is een al wat ouder model (1976), maar het voldoet nog steeds.

In 1999 kwam Eduard met een PE set (item no. 35251). En verder kan je nog andere wielen kopen van The Tank Workshop (TW0088). Dat laatste is geen overbodige luxe, want de Tamiya banden scheuren na verloop van tijd.

Je kunt het model zo uit de doos bouwen, of boven-

genoemde accessoires gebruiken. De charme van deze kit is de extra uitrusting waarmee je hem kunt volstouwen. En natuurlijk de ombouw van de figuren om ze meer op leden van de LRDG te laten lijken: een mix tussen een Britse militair en een Bedouïne.

Decals en schilderen

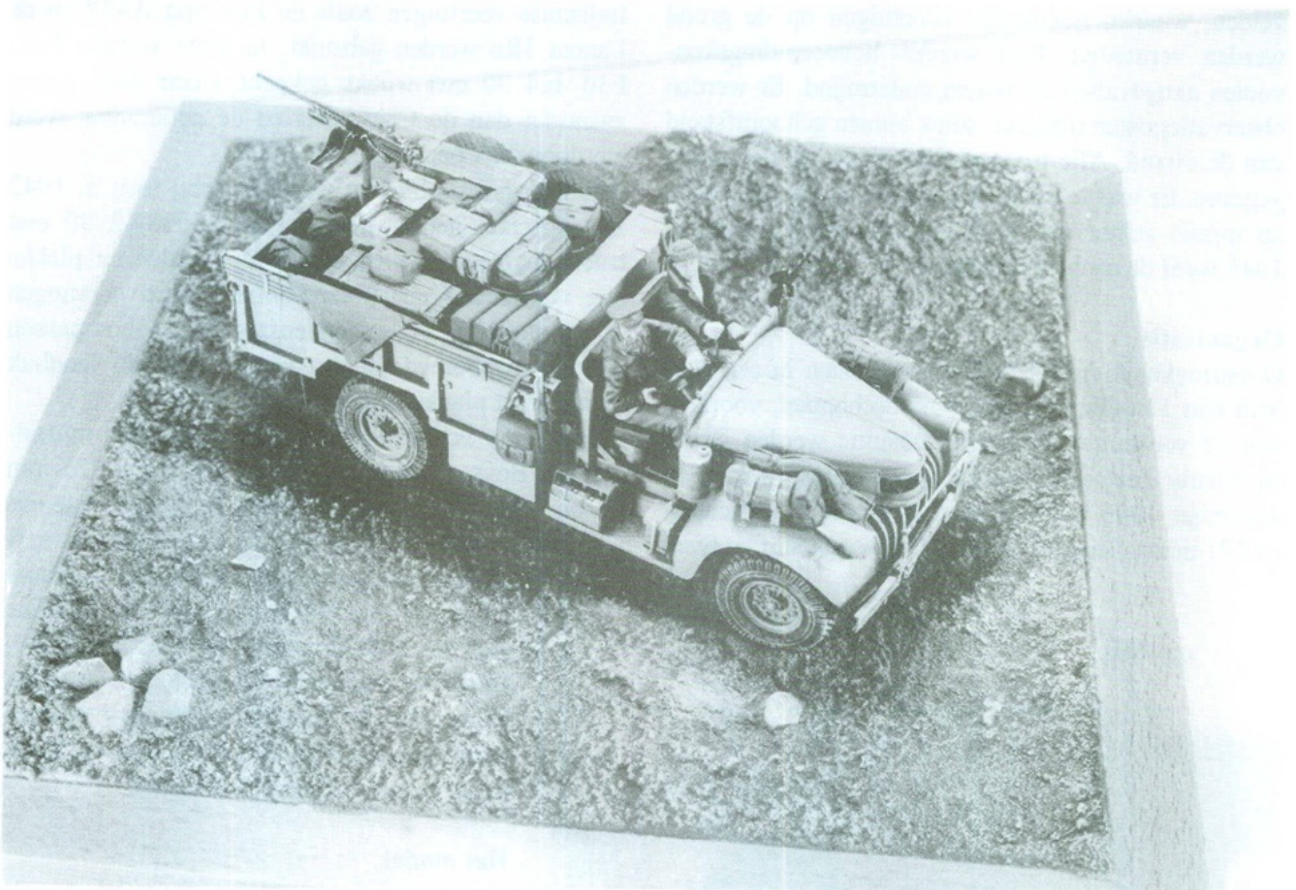
Tamiya geeft twee kleurschema's: een in Desert Yellow en een in Middle Stone met Light Blue. Andere schema's van de LRDG waren Desert Pink, Light Stone met Purple Brown camouflage, Portland Stone en Silver Grey, Canadian Sand met Slate strepen en het opzichtige Desert Pink, Light Blue

en Light Green over US Desert Sand.

De kit geeft een decalvel voor twee verschillende uitvoeringen.

Bron

The Long Range Desert Group – Osprey Vanguard 36.

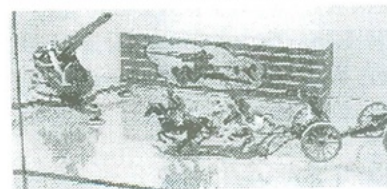

**Bij ons hebben TWENOT-leden
een streepje voor.
Daarom krijgen ze
10% korting op alle militaire
miniaturen en kits.**

www.modelplaza.nl

Speciaal voor de leden van TWENOT houdt MODELPLAZA op zaterdag 2 maart een open huis. Van 10.00 tot 19.00 bent u welkom in een paradijs voor verzamelaars en bouwers op maar liefst 1.000 vierkante meter.

Elke week tientallen nieuwe verrassende koopjes ♦ alle grote merken op voorraad
♦ eigen import uit Amerika, Duitsland, Engeland, Frankrijk, Hong Kong, Rusland, Spanje
♦ makkelijk bereikbaar, vlakbij Amsterdam

OPENINGSTIJDEN:

Dinsdag t/m zaterdag

10.00 – 19.00 uur

Telefoon 0299 75 02 01

Telefax 0299 75 02 02

e-mail support@modelplaza.nl

MODELPLAZA

Nijverheidsweg 5-7

Purmerend/

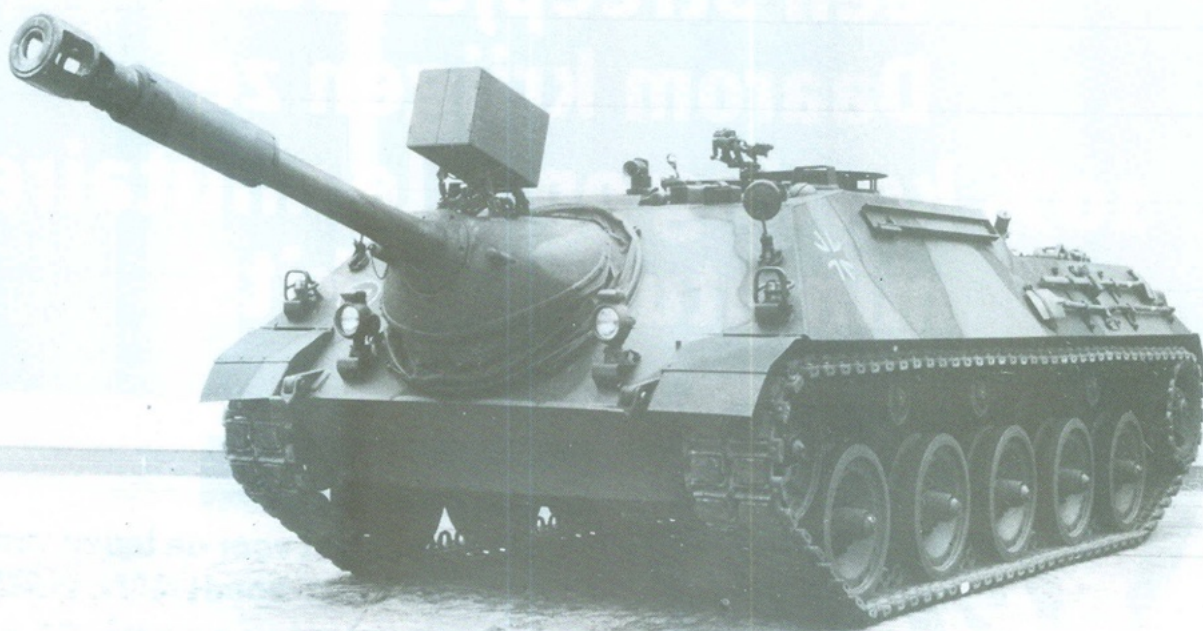
Industrieterrein 'De Koog'

(aan A7, afslag

Purmerend Noord)

- Met een uitgebreid assortiment modelauto's en -vliegtuigen en nog veel meer!
- Expositie van militaire miniatuurvoertuigen in aparte expositieruimte (100 m²)
- De grootste collectie militaire miniaturen van Nederland
- Groot assortiment modelbouw met toebehoren
- Ruime collectie tinnen soldaatjes
- Vier non-stop videoprogramma's
- Gratis surfen op internet
- Uitgebreid documentatiecentrum met gratis kopiëren
- Kantine met gratis koffie en thee
- Garderobe, toiletten
- Ruime GRATIS parkeergelegenheid

JAGDPANZER KANONE (JPz 4-5)

Duitsland was de eerste gebruiker van tankonderstellen zonder toren maar met de hoofdbewapening in de romp, die (met succes) werden ingezet als antitankvoertuig. Toen in de jaren vijftig de Bundeswehr werd opgericht en moest worden uitgerust, werd dit concept weer opgepakt, hetgeen leidde tot de ontwikkeling en productie van de **Jagdpanzer Kanone JPz 4-5**. Er moet echter bij worden gezegd dat dit wapensysteem vooral het resultaat was van pogingen om het voertuig met een zwaarder kanon te bewapenen dan bij gebruik van een toren mogelijk was geweest. In feite gebruikte de tankjager een kanon dat minder krachtig was dan dat van de toenmalige generatie gevechtstanks en hij was dan ook met name bedoeld om de infanterie van een zeer mobiel en handzaam antitankwapen te voorzien, dat voorts een goede bescherming combineerde met een relatief laag gewicht.

In 1957 specificeerde de Bundeswehr de eisen voor een tankjager, gebaseerd op de romp van het gepantserde personeelsvoertuig dat toen in gebruik was, te weten de **Hotchkiss SPz 12-3 (HS-30)**. Er werd een voertuig uitgerust met een voorwaarts gericht Frans DEFA 90 mm kanon, maar dit voldeed in het geheel niet.

Inmiddels waren in 1959 de specificaties uitgegeven voor een nieuw infanteriegevechtsvoertuig (de SPz-Neu, later aangeduid als Marder), dat bovendien als basis moest gaan dienen voor een reeks gespecialiseerde voertuigen, waar onder een tankjager bewapend met een

kanon en een bewapend met raketten (**Jagdpanzer Kanone/Rakete**).

In februari 1960 werden prototypes voor de Jagdpanzer Kanone besteld bij de bedrijven Ruhrstahl en Henschel, in november van dat jaar werden eveneens prototypes besteld bij Rheinmetall en Hanomag.

In 1962 werden vijf exemplaren van het prototype Model 1 gebouwd (bekend als de RU-131/2 bij Hanomag, de HK-131/2 bij Henschel en HM-3 bij Mowag). Ze waren bewapend met een Rheinmetall 90 mm kanon en werden aangedreven door een Daimler-Benz DB-833 motor. Kort daarna volgden nog zeven exemplaren van het prototype Model 2 (RU-231/2/3 van Hanomag en HK-231/2/3 van Henschel), met een langere romp met zes loopwielen. Ze hadden dezelfde motor, maar voorzien van een turbo.

Tussen 1963 en 1965 kreeg het voertuig, dat inmiddels een gevechtsgewicht had van 23 ton, zijn definitieve vorm met de bouw van zes stuks van het prototype Model 3 (RU-331/2/3/4/5/6). Voor wat betreft de aandrijving was de keus gevallen op de Daimler-Benz 837 8 cilinder, 500 pk dieselmotor, in combinatie met torsiestaafvering, hydraulische schokbrekers en vijf loopwielen aan iedere kant. In 1964 werd besloten dat dit model de basis zou vormen voor het definitieve voertuig. De definitieve opdracht ging naar Rheinmetall, dat in 1965 begon met de serieproductie van de 750 bestelde voertuigen.

Een van de prototypes staat tegenwoordig in het Panzermuseum in Münster

De bewapening van de Jagdpanzer Kanone JPz 4-5, ook aangeduid als "Widder" ("ram"), bestond uit het Rheinmetall 90/40.4 mm kanon, dat dezelfde ballistische eigenschappen had als het M-41 kanon van de Amerikaanse M-48 gevechtstank. Hierdoor gebruikte het ook dezelfde munitie als dit kanon, inclusief de HEAT granaat met holle lading, en de HEP, HVAP en andere granaten. De loop was echter korter (40,4 kalibers i.p.v. 48), waardoor de effectieve dracht tegen gepantserde doelen slechts 1500 meter bedroeg. Het kanon was in een kogelaffuit in de schuin oplopende boegplaat geplaatst. De elevatie ging van -8 tot +15 graden, de breedterichting was 15 graden links en rechts. De secundaire bewapening bestond uit een 7,62 mm coax MG-3. Een tweede MG-3 kon voor luchtafweer of nabijbeveiliging op het luik van de commandant worden geplaatst. Voorts had het voertuig 8 rookbuswerpers. De munitievoorraad bestond uit 51 granaten voor het kanon en 4000 mitrailleurpatronen.

De bemanning bestond uit vier man (commandant, bestuurder, schutter en lader), die werden beschermd door een schuingeplaatste pantserring met een dikte van 50 tot 60 mm. De bestuurder zat links voorin de romp. Zijn luik ging naar rechts open en hij had drie periscopen. De besturing ging d.m.v. een stuurwiel in plaats van stuurhendels. Het luik van de lader zat achter dat van de bestuurder, het commandantsluik zat aan de rechterkant en iets meer naar achteren.

Met een vermogen/gewicht verhouding van 19,5 pk per ton had het voertuig een maximum snelheid op de weg van 70 km/uur (vooruit en achteruit) en een actieradius van 350 tot 400 km op de weg en 110 tot 160 km in het terrein. De acceleratie was uitstekend.

Deze eigenschappen maakten van de Jagdpanzer Kanone een uitstekend antitankvoertuig, dat met zeer snelle positiewisselingen vijandelijke tanks kon verrassen.

Door zijn lage hoogte (2,08 m) kon hij makkelijk gedekte opstellingen vinden, hetgeen in het Westeuropese terrein van veel nut is. Het voertuig is volledig NBC-beschermd.

Het is van 1966 tot 1986 in gebruik geweest bij de antitank compagnieën van de Panzergrenadiers, in aantallen van vijf tot

acht voertuigen per peloton (elke antitankcompagnie had gemiddeld 12 Jagdpanzers Kanone en 5 Jagdpanzers Rakete).

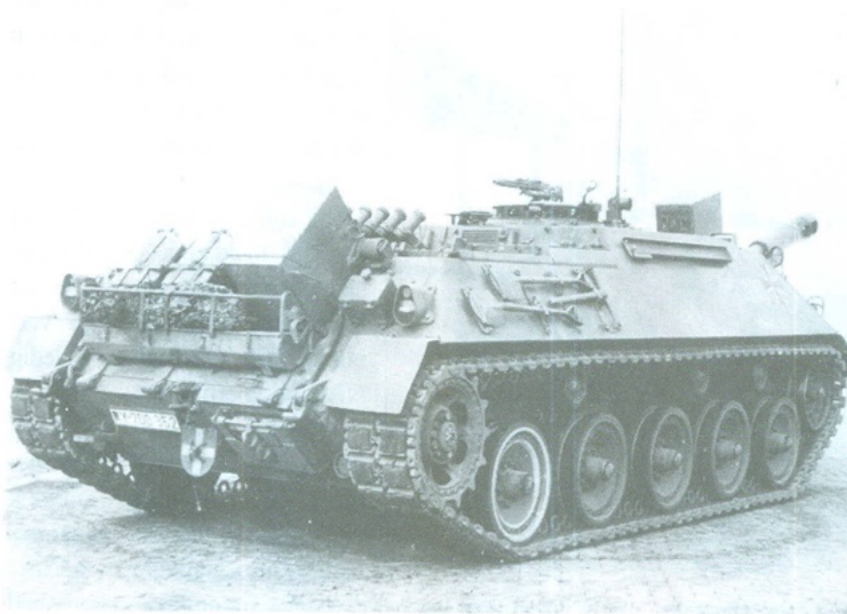
Begin jaren zeventig kreeg de JPz 4-5 een IR/doelzoekschijnwerper op de romp boven het kanon plus een transportrek daarvoor op het achterdek.

Na 1986 zijn 162 voertuigen omgebouwd tot **Raketenjagdpanzer Jaguar 2**, bewapend met de TOW raket. Voorts werd van 476 voertuigen het kanon verwijderd, waarna ze werden omgebouwd tot waarnemingsvoertuig (269 stuks) en waarnemings- & vuurleidingsvoertuig (217 stuks) voor de artillerie en de mortierpelotons van de Panzergrenadiers. Met de invoering van de BeobPzArt Leopard 1A5 (vanaf 2000) werden deze voertuigen overigens weer afgelost (en buiten gebruik gesteld?). De resterende Jagdpanzer Kanone zijn gebruikt voor de versterking van de antitankbewapening van de Heimatschutzregimenten.

Eind 1972 bestelde het Belgische leger 84 voertuigen **JPK 90 mm-Neu** voor de uitrusting van de antitankcompagnieën van haar infanteriebataljons. België werd hiermee het tweede land dat dit wapensysteem in haar bewapening opnam. De beslissing hiertoe was door de Belgische generale staf genomen nadat duidelijk was geworden dat de antitank verdediging van de infanterie-eenheden, die voornamelijk bestond uit op jeeps gemonteerde Franse ENTAC draadgeleide raketten, niet langer opgewassen was tegen de tactische situaties die konden worden verwacht.

De onderzoeken leidden tot drie mogelijke oplossingen: 1) een vereenvoudigde uitvoering van de Leopard tank, 2) de Franse AMX-13 tank met een 105/44 mm kanon in de FL-12 toren en 3) de Duitse Jagdpanzer Kanone, bewapend met een Rheinmetall 90/40,4 mm kanon.

Op grond van een aantal technische en commerciële argumenten, waaronder de mogelijkheden tot standaardi-

Achteraanzicht. Duidelijk zichtbaar is de opbergkist voor de doelzoekschijnwerper.

Een 'ontwapende' Kanonenjagdpanzer, als waarnemingsvoertuig in gebruik bij een veldartilleriebataljon (1990).

satie op het gebied van onderhoud en onderdelenvoorziening, viel de keus op de laatst genoemde mogelijkheid en op 21 december 1972 sloot het Belgische Ministerie van Defensie een contract met Rheinmetall in Kassel voor de levering van 84 voertuigen. Het grootste deel daarvan zou worden geassembleerd bij Henschel in Antwerpen, de Belgische vestiging van Rheinmetall. Een bijkomend voordeel van deze beslissing was dat het Belgische leger nu haar enorme voorraad 90 mm tankmunitie, die door het afstoten van de M-47 tanks overbodig was geworden, weer kon gebruiken.

Uiterlijk lijkt het Belgische voertuig, de JPK-Neu, sterk op zijn voorganger, de JPz 4-5, maar inwendig zijn er enkele belangrijke verschillen:

- de vervanging van een aantal oorspronkelijke componenten (zoals de eindaandrijving, transmissie, remmen, loopstel, verwarming) door de robuustere en modernere componenten van de Marder;
- de installatie van nieuwe richtapparatuur, waarmee de doelgegevens veel beter aan de bemanningsleden worden gepresenteerd;
- de installatie van nieuwe vuurleidingsapparatuur, die gebruik maakt van een SABCA laser afstandsmeter en een geavanceerde ballistische computer;
- de installatie van een Lyran mortier voor lichtgranaten waarmee 's nachts het gevechtveld veel beter kan worden verlicht;
- het aanbrengen van passieve nachtzichtapparatuur voor de bestuurder;
- het aanbrengen van een verbeterd systeem voor het afzuigen van de verbrandingsgassen van het kanon. Hierdoor kan het voertuig veel langer hermetisch afgesloten blijven, waardoor de inzetbaarheid in NBC-besmet gebied beduidend groter wordt;
- vervanging van de twee 7.62 mm MG-3's door twee FN MAG's van hetzelfde kaliber.

De voertuigen werden ingedeeld bij de acht infanteriebataljons van het Belgische leger. Elk bataljon kreeg twee pelotons van elk vier voertuigen, de overige 20 werden gebruikt voor opleiding of bleven in reserve.

Technische gegevens:	JPz 4-5 en JPK-Neu
Bemanning	4 pers.
Afmetingen en gewicht:	
lengte incl. kanon	8,75 m
excl. Kanon	6,24 m
breedte	2,98 m
hoogte	2,08 m
bodemvrijheid	0,45 m
gevechtsgewicht	25.7 ton
bodemdruk	0,75 kg/cm ²
Mobiliteit	
motor	Daimler-Benz DB-837, 8 cil. dieselmotor, 500 pk

max. snelheid op de weg 70 km/uur
 actieradius 400 km
 overschrijdingsvermogen 2,00 m
 opstapvermogen 0,75 m
 klimvermogen 60 %
 waadvermogen, 1,4 m (onvoorbereid)
 2,1 m (voorbereid)

Bewapening

JPz 4-5 (Duits) 1 Rheinmetall 90/40,4 mm kanon
 2 MG-3 7,62 mm mitrailleurs
 8 rookbuswerpers

JPK-Neu (Belgisch) 1 Rheinmetall 90/40,4 mm kanon
 2 FN MAG 7,62 mm mitrailleurs
 8 rookbuswerpers

2 LYRAN lichtgranaatlan-
 ceerders

Bronnen:

- Kanonenjagdpanzer mit 90 mm Bordkanone, H.J. Graf/E. Backer; Modell-Fan, 12/80
- West Germany's tank-killer, Enrico Po; Armies & Weapons
- A new anti-tank vehicle for Belgium; Armies & Weapons, sept. 1978
- The JPK 90 mm-Neu, Belgium's new tank hunter, Lt.Col. P. Crevecoeur; International Defence Review, 5/1975
- Kanonenjagdpanzer 4-5, P. Blume; Fahrzeug 3/91
- Jagdpanzer Kanone & Raketen, Christopher W. Foss; Military Modelling juni 1973
- Die Rad- und Kettenfahrzeuge der Bundeswehr, 1956 bis heute, Karl Anweiler/Rainer Blank

Een gecamoufleerde Belgische JPK-Neu tijdens een oefening, september 1988

Hieronder weer de tweemaandelijks lijst met gevarieerde en boeiende site's. Veel plezier ermee!

http://www.hot.ee/lahingutank/sabra.htm	Sabra-tank	VOE
http://www.45thdivisionmuseum.com/Tbirdpark/M60huey.htm	M-60 Tank / Huey	VOE
http://www.dma.state.mn.us/cpriley/SpecFeatures/muse1.htm	Millitary museum Minnesota	MUS
http://www.ifrance.com/ArmyReco/Amerique_du_nord/Etats_Unis/vehicules_lourds/M60/M60_Etats_Unis_Diaporama.htm	M60A3	VOE
http://www.diecasthobbies.com/index.htm?179	Diecast Hobbies	HAN
http://members.tripod.com/~Kimchiman/m60tank.html	M60 Tank Page	VOE
http://www.arms.ru/tank/index.htm	Arms.ru	VOE
http://www.murphsplace.com/mother/warpict3.html	French Tank - WWI	VOE
http://www.militarydiecast.com/import_bri.asp	Military Diecast	HAN
http://www.jangle.pwp.blueyonder.co.uk/usa4.htm	Medals USA	OOR
http://www.libertymemorialmuseum.org/	Liberty Memorial Museum of WWI	OOR
http://www.ku.edu/~kansite/ww_one/links.html	WWI Sites	OOR
http://www.art-ww1.com/	Major museums of Europe - WWI	MUS
http://www.mottsmilitarymuseum.org/	Motts Military Museum	MUS
http://www.chss.montclair.edu/~pererat/mperadio.htm	Early and unusual Radio Apparatus	DIV
http://users.erols.com/hyattg/muscolt.htm	Fredericksburg Memorial Military Museum	MUS
http://www.yankeearmuseum.org/Museum.html	Yankee Air Museum	MUS
http://www.ww1.org/index.html	Battery Corporal Willis S. Cole Mil.Museum	MUS
http://www.geh.org/fm/st08/htmlsrc/index.html	Keystone View Company - WWI Views	OOR
http://members.tripod.com/~dungarvan/ywar.htm	Waterford and WWI	OOR
http://home2.pacific.net.sg/~sohkh/battle_of_kursk.htm	Battle of Kursk	OOR
http://www.virtualology.com/virtualwarmuseum.com/hallofworldwarii/BATTLEOFKURSK.COM/	Battle Of Kursk	OOR
http://www.vor.ru/55/55_h/55_1941_eng.html	Great Patriotic War	OOR
http://www.dropbears.com/1/links/vclinks.htm	Victoria Cross Resources	OOR
http://www.iwm.org.uk/collections/exhibits/ex-vc.htm	Victoria Cross	OOR
http://motlc.wiesenthal.com/	Simon Wiesenthal Center	OOR
http://www.geocities.com/mvea/airborne.htm	Tracing America's Airborne Heritage	OOR
http://www.armourinfocus.co.uk/a22/	Churchill Infantry tank	VOE
http://www.spartacus.schoolnet.co.uk/2WWchurchilltank.htm	Churchill Tank	VOE
http://www.bbc.co.uk/antiques/roadshow/index.shtml	Wooden model of Churchill Tank	MOD
http://www.bus.brighton.ac.uk/staff/fesg/games/meinpanzer/real/churchill.html	Complete Churchill Tank	VOE
http://www.hill112.com/tank.htm	Churchill Tank on Hill 112	VOE
http://freespace.virgin.net/ian.bayley/ARTICLES/military/maginot/maginot.html	Hackenbergt -Fortress of the Maginot Line	BOU
http://www.dvgu.ru/eng/region/culture/fort/magino-en.htm	Maginot Line in Vladivostok	BOU
http://www.angelraybooks.com/books/dw/0002dw.htm	Angelray Books	HAN
http://dSPACE.dial.pipex.com/town/avenue/vy75/sources.htm	Kursk - Main Data Sources	OOR
http://www.helion.co.uk/german-army.html#cds	WWII German Army: CD & books	HAN
http://fp.coldwar.f9.co.uk/the_maginot_line.htm	Maginot Line	BOU

Wil je de complete lijst ontvangen? Stuur een e-mailtje naar:

Bert van der Velden

De D-1 houwitser, met een actueel kaliber van 152,4 mm en ook bekend onder de aanduiding M1943 (het jaar waarin de productie begon), werd tijdens de 2e Wereld Oorlog ontwikkeld door het Petrov ontwerp bureau als vervanging voor de te zware M-10 (model 1938). Hij deelt nogal wat onderdelen met de M-30 122mm houwitser. Dit was in het Sovjet systeem zeer gebruikelijk. Het staat bekend als het zgn. "duplex systeem", wat kortweg inhoudt dat hetzelfde onderstel voor meerdere artilleriesystemen worden gebruikt, elk met een ander kaliber c.q. bereik.

Voor de D-1 gebruikte men van de M-30 het onderstel, schild en terugloopsysteem. Het zal duidelijk zijn dat er, indien een kaliber 152 mm op een voor 122 mm ontworpen onderstel wordt geplaatst, enkele aanpassingen noodzakelijk zijn om de zwaardere terugstoot te kunnen opvangen. Desondanks was de gewichtsvermindering t.o.v. zijn voorganger, de M-10, maar liefst 1.000 kg, waarbij het bereik met 12.400 meter gelijk was gebleven aan dat van de M-10.

De D-1 bleek zo'n succes te zijn dat hij tot op heden nog steeds gebruikt wordt, soms zelfs nog als eerste lijns.

De meest gebruikte granaat is de zeer effectieve HE-FRAG, die een gewicht heeft van 40 kg, met een springstofinhoud van bijna 6kg TNT (volgens het zeer betrouwbare Jane's instituut is deze granaat su-

perieur aan de meest gebruikte westerse granaat, de M107). Daarnaast waren er ook speciale granaten voor betonpenetratie (tegen bunkers en in de bebouwde kom), alsook rook-, antitank- en chemische granaten (deze laatste twee zijn nu uit het bestand).

Alle gegevens op een rij:

aanvang productie	: 1943
totale productie	: 2827 eenheden
kaliber	: 152 mm
beginsnelheid v/d granaat	: 508 m/sec
maximum bereik	: 12400 m
vuursnelheid	: 3 tot 4 schoten/min
verticale hoek	: -3° tot +63,5°
zijdelingse richting	: 35°
gewicht in vuurstelling	: 3600 kg
bemanning	: 7

Het geschut is en was in gebruik bij de voormalige Sovjet Unie, alle leden van het voormalige Warschau Pact, Afghanistan, Albanië, China (lokaal geproduceerd als de Type 54), Cuba, Irak, Syrië en Vietnam.

De D-1 als model:

De firma Maquette brengt ons de D-1 in 1/35 (kit no. MAQ-020). Zij hebben de werkelijkheid geïmitteerd door de voortreffelijke M-30 van Zvezda als basis te gebruiken en daar resin en wit metalen onderdelen bij te leveren om zo een D-1 te maken. Deze

152 mm HOUWITSER M-1943 (D-1)

1. *schuif*
2. *voortbrenginrichting*
3. *mondingsrem (verschil met 122 mm houwitser M-1938)*

4. *Reminrichting in wieg*
5. *Schuin, vlak schild*
6. *Enkele wielen*
7. *Spreidaffuit met kokerbalkvormige affuitbenen*

toevoegingen bestaan o.a. uit een nieuwe loop, mondingsrem, sluitstuk en terugstoot systeem, die allen in twee delen bijgeleverd worden.

Ik vind alleen dat zij er niet veel goeds van gebrouwen hebben. De pas-fit van de resin onderdelen was ronduit belabberd, m.a.w. veel schuur- en plamuurwerk en dan nog ..... Ik ga zelfs zover dat het enige mooie aan deze kit het feit is dat je als je de montage van de resin onderdelen niet voor elkaar krijgt, je tenminste nog de M-30 (zij het een dure!) van Zvezda over hebt.

Het klinkt wellicht hard, maar ter verduidelijking: ik ben niet over een nacht ijs gegaan wat bovenstaand oordeel betreft. Diverse medebouwers bevestigden (op het internet) mijn conclusie (voor het geval dat ik een maandag morgen monster had gekocht). Wel

moet ik zeggen dat dit alleen geldt voor modellen van dit merk waar men resin onderdelen aan heeft toegevoegd, zoals ook de Zis 2 van het zelfde merk. Voor de "gewone" plastic modellen geldt dit niet.

De liefhebbers van de kleine schaal zijn beter af. De firma PST brengt de D-1 (kit no. 72031) samen met de Zis-42 halftrups in een kit uit. Beter gezegd: twee voor de prijs van één! Over dit model valt eigenlijk weinig te zeggen. Het laat zich zeer gemakkelijk bouwen, het enige "minpuntje" zal voor sommigen wellicht het schild zijn, dat ietsjes te dik is. Dit is echter niet ongebruikelijk in deze schaal.

Sam.

Fallschirmjäger 1/16 Dragon

Paul Haring

In dit artikel wil ik een beschrijving geven van de bouw en beschildering van het Dragon Model van de Fallschirmjäger. De technieken die ik hierbij toepas, zijn ook bruikbaar in kleinere schaal.

Nadat ik enige tijd geleden met veel plezier de British Airborne "Red Devil" van Dragon had gemaakt, keek ik uit naar een ander figuur. Als liefhebber van geallieerde figuren (bijna een zeldzaamheid) viel het niet mee iets aantrekkelijks te vinden wat ook nog redelijk geprijsd is.

Bij het zien van de Fallschirmjäger ontstond het idee om er een persoon mee uit te beelden die als het ware de evenknie was van de Red Devil: een Fallschirmjäger die vocht in het gebied rond Nijmegen. Doos gekocht, documentatie erbij, vooral foto's en ja hoor, er zijn foto's waarop Fallschirmjäger staan in de buurt van Nijmegen. Dat was alvast geen probleem. Toen nagaan of de figuur klopte. Ook geen probleem. Het wapen... wel een probleem. Het model gaat vergezeld van het zeldzame *Sturmgewehr 44* als persoonlijk wapen en ik heb tot nu toe nog geen foto gezien met een para die dit wapen bij zich draagt. Persoonlijk had ik liever een figuur gehad met een simpele *Mausers 98K* karabijn. Ondanks mijn twijfel of ze daadwerkelijk met het *Sturmgewehr 44* gevochten hebben, toch maar besloten door te gaan.

Het model laat zich betrekkelijk eenvoudig in elkaar zetten. Wel eraan denken dat alle gietnaden e.d. verwijderd worden. De jas gaf aan de zijkant wat problemen, die je met Milliput eenvoudig kunt oplossen.

De uitrustingsstukken nog niet bevestigen in verband met het schilderen.

Het schilderproces.

Zoals veel figuurschilders gebruik ik olieverf en Humbrol door elkaar. Het voordeel van olieverf is dat je ongelooflijk veel nuances kan aanbrengen en het voordeel van Humbrol is de snelle droogtijd en de (meestal) matte finish.

Het gezicht krijgt een onderlaag van Humbrol 73, de jas een onderlaag met Humbrol 26. Sommige jassen hebben een groenachtige finish, maar ik denk dat dat meer bij de Italiaanse periode hoorde. In diverse musea in de Ardennen staan poppen met een Fallschirmjäger-uniform en de kleur daarvan komt naar mijn mening het meest overeen met Humbrol 26. De broek vormde even een probleem. Sommige artikelen geven namelijk aan dat deze Luftwaffeblauw moet zijn, andere zeggen Feldgrau. Ron Volstad geeft de Fallschirmjäger in het boek: "Ardennes 1944: Peiper and Skorzeny" (Osprey-elite series) een blauwe broek. In een artikel in

Military Modelling no 8 1999 stelt Andrew Mollo dat ze aan het eind van de oorlog bijna zeker Feldgrau hadden. Hoewel ik het figuur eerst een blauwe broek gegeven had, heb ik dat later veranderd in Feldgrau, maar wie het zeker weet mag het zeggen.

Terug naar het gezicht.

Nadat de onderlaag door en door droog is, gaan we de definitieve laag aan brengen met olieverf. In een eerder artikel in "DE TANK" heb ik al wat technische aspecten van olieverf aangegeven, daar ga ik nu niet verder op in.

Ik gebruik: wit, paynes grey, sienna gebrand en omber naturel. Voorts Penselen no. 00, 000 en 00000.

Met een mengsel van wit en sienna maak je een redelijk donkere huidskleur, die je aanbrengt op het hele gezicht. Dun opbrengen, de ondergrond moet er enigszins doorheen schemeren. Daarna met pure sienna de diepere delen accentueren: de oogkassen, neusvleugels, het gedeelte tussen kaak en jukbeen, binnenkant oren, onderzijde kin en nek.

Met wit de hogere delen doen. Bijvoorbeeld de bovenkant van het jukbeen. De overgang tussen donker en licht uitwerken zodat ze vloeiend in elkaar overlopen. Dat is nou het leuke van olieverf. Je kan er eindeloos mee "pielen". De neusbrug wordt ook zo licht mogelijk gemaakt. Ik wilde het model een "battle-worn" look geven, compleet met "5 o'clock shade" zoals de Engelsen dat zo mooi zeggen. Ongeschoren uiterlijk dus. Deze accenten doe ik met omber naturel, een pittige bruine verf en met wat paynes grey, een donker zwartgrijze verf.

Overdrijf niet, het is de kunst om die "battle-worn" look zo subtiel mogelijk te doen, anders wordt het nep.

De ogen worden door mij nooit gedetailleerd weergegeven, of je moet een Barbie willen maken. De paratroopers lopen buiten in daglicht en kijk maar eens om je heen, dan vernauwen de ogen zich tot spleetjes. Helder wit en pupillen maken een figuur juist levenloos.

Ik gebruik omber om de ogen in te vullen en geef met een klein puntje paynes grey en heel weinig wit een *suggestie* van oogwit en pupil. Wat wel belangrijk is en veel vergeten wordt op figuren zijn de oogleden. Deze maken de expressie levendig. Het bovenste ooglid met sienna en wit lichter maken, het onderste ooglid voornamelijk met wit. Daaronder een dun lijntje omber. De wenkbrauwen met omber en paynes grey doen.

Gebruik steeds verschillende kleuren om de nuances aan te geven, probeer een bepaalde emotie in het gezicht te krijgen.

De lippen worden lichter gemaakt met sienna en wit, anderen gebruiken ook rood, maar dat vind ik een ge-

vaarlijke (te sterke) kleur. Tussen boven- en onderlip een scheidingslijn aanbrengen met omber. Onder de onderlip ook wat schaduw aanbrengen. Op de kin een lichtere plek aanbrengen, zodat je de indruk wekt dat daar licht opvalt.

Je zult merken dat olieverf nogal glimt. Na een paar dagen wordt dat echter al minder en na een paar weken is de glans goeddeels verdwenen. Deze techniek is ook goed bruikbaar bij schaal 1/35 en zelfs bij 1/72.

Als het gezicht goed gelukt is, dan levert de rest ook geen problemen meer op. Op het model worden op het gezicht ook de helmbanden weergegeven. Deze worden geschilderd als de rest goed opgedroogd is. Als kleur gebruikte ik omber naturel met wat paynes-grey. Oplichten (high-lighten) met wat wit, daarmee kun je de glans wat weergeven. Aan de kant van het gezicht een uiterst dun lijntje wit aanbrengen langs de riem. Deze truc heb ik afgekeken van Bill Horan, die dat ook toepast op zijn figuren. Het geeft net dat stukje diepte aan riemen wat je nodig hebt.

Het uniform

De kleding schilder ik zoveel mogelijk met Humbrol, omdat deze verf (mits goed aangebracht) mat opdroogt.

Zoals gezegd, de jas als basiskleur Humbrol 26 geven. Hieroverheen komt het camouflagepatroon van onregelmatige geometrische vlekken. De groene kleur is Humbrol 30, de bruine Humbrol 29. Een klein probleem vormden de streepjes op het camouflagepatroon. Welke kwast is daar geschikt voor? Toevallig had ik een paar tekenpennen van Edding op mijn werktafel liggen en die maar eens gebruikt. Viel niet tegen!

Dus doorgegaan en het resultaat is heel overtuigend. Gebruikte stiften zijn van de Edding 1800 serie nummer 0.3 en 0,5 mm.

De broek in Feldgrau geschilderd. De diepere gedeelten van het uniform geschilderd met een mengsel van Humbrol 26, een beetje bruin en heel, heel weinig zwart. De opliggende plooiën heb ik zeer spaarzaam lichter gemaakt omdat het effect anders te overdreven is. Wat nog wel gebeurt is lichtjes dry-brushen met de basiskleur en een beetje wit.

De zomen van de jas en de mouwranden wel duidelijk lichter maken. Kijk maar eens naar een echte legerjas van katoen. Op de naden en langs de mouwen verbleekt het.

Op de jas zitten een aantal drukknopen. Deze worden naar voren gehaald door ze eerst donkerbruin te ver-

ven en te dry-brushen met wit en een beetje bruin. Op de rand van de knoop een klein stipje wit zetten voor een lichtreflectie. N.B: alle stipjes in dezelfde richting, de zon komt van één kant.

Op zijn lichaam draagt de soldaat een band met paantrossen. Deze wordt eerst in de basiskleur: 26 geschilderd en daarna lichter gemaakt met 26 en wit. De tassen zelf heb ik in de lichtere kleur 83 gedaan. Denk weer aan de plooiën, e.d.

De handen schilderen we met olieverf. Niet egaal, maar net als bij het gezicht in diverse tinten. Zelf heb ik ze een vuile tint gegeven, ik kon me geen soldaat voorstellen met schoongewassen handen.

De uitrusting.

Tot slot komen de uitrustingsstukken aan de beurt. De riem wordt eerst met Humbrol zwart geschilderd en na droging met donkerbruine olieverf. Op sommige plaatsen wat oplichten met witte verf. Voordeel hiervan is dat de verf halfglanzend als leer opdroogt. Denk erom dat de metalen haken weer gedrybrushed worden met zilver, gemengd met een beetje zwarte olieverf.

In deze schaal kun je heerlijk allerlei details aanbrenge. Bestudeer foto's van uitrustingsstukken. Zelf heb ik op Internet site's bezocht van re-enactment-groepen, die vaak spullen te koop aanbieden. Plenty informatie. Bega niet de fout door alles dezelfde tint te geven. Het staat veel levendiger als de diverse items een andere tint hebben.

De veldfles zit in een foudraal van stof, ik vermoed vilt. Door de fles eerst mat bruin te schilderen en na droging in te wrijven met donkerbruin pastelkrijt, krijg je dit supermatte effect.

Het wapen.

Eerst het wapen zwart verven. Na droging dry-brushen met een mengsel van zilver en zwarte olieverf. Zilver mengen met een bepaalde kleur olieverf geeft een speciaal effect bij het drybrushen. Je kunt het doen met zwart, maar ook met donkerbruin. Probeer het ook eens op de tracks van je tank. Het effect is beter dan alleen maar zilver.

De houten onderdelen eerst met Humbrol 29, later weer drybrushen met donkerbruine olieverf. Voeg ook nog een draagriem toe.

De ondergrond

Iedereen heeft daarvoor zijn eigen methodes. Wat ik doe zal niet de goedkeuring van het Twenot-bestuur wegdragen. Ik sloop namelijk prijzen... jawel, de bekkers worden gesloopt. Als ze namelijk jaren in je kast

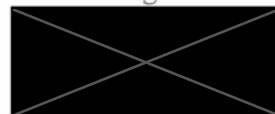
staan, krijg je ruimtegebrek en de marmeren voetjes zijn perfect als voetstukje voor figuren! Ze ogen veel beter dan de plastic consoles van Dragon. (Gelukkig maar, Red.)

Op het stukje marmer maak je een ondergrondje van Porion. Daarin druk je voorzichtig het figuur om hem realistisch op de grond te laten staan. Na droging van de ondergrond het figuur goed vastlijmen.

Zo, dat was het dan. Het artikel werd langer dan verwacht en nog is alles niet gezegd. Op de foto zie je het resultaat. Ik had, toen ik de foto nam, nog niet de beschikking over apparatuur om dichtbij te fotograferen, dus de foto geeft m.i. niet meer dan een impressie.

Evenzogoed, ik hoop dat men hiermee een eindje verder op weg geholpen is bij het schilderen van figuren.

Paul Haring

De mooiste boeken vindt U in de TMB Postorder Bookshop

DE JEEP IN NEDERLAND

De Jeep in Nederland. Standaardwerk over de Nederlandse Jeep geschiedenis. Hoofdstukken over o.a. regerings-aankopen van Jeep's van de Canadezen, distributie en assemblage door Sieberg, Jeep's in dienst bij het Nederlandse leger, toepassingen in vredesstijd en de dumphandel. Zowel Ford en Willys Jeep's uit WO2 als de Universal Jeep's (CJ2, CJ3) die in NL in gebruik waren, komen aan bod. Een aanrader voor alle liefhebbers van Jeep's en militaire voertuigen! 200 blz, 28.5 x 22 cm, ca. 300 foto's, harde kaft, Nederlands Code: 4JEEPNL Prijs: 34.60 euro

American Tanks of WW II. Mooie foto's van overgebleven tanks. 96 blz, 23 x 21 cm, 80 kleurenfoto's, E Ref: 4AMTANK2 Prijs: 23.99 euro

Die 8,8 Flak im Erdkampf-Einsatz. De inzet van dit kanon tegen tanks en bunkers. 192 blz, 214 foto's, D Ref: 4FLAK88 Prijs: 23.95 euro

Land Rover Defender, Range Rover, Discovery, Freelander. 160 blz, 27 x 24 cm, 170 z/w- en 52 kleurenfoto's, Frans Ref: 4LANDRIER Prijs: 42.75 euro

Kraftfahrzeuge und Panzer. Duitse legervoertuigen tot de jaren tachtig. 664 blz, 17.5 x 24.5, 1228 foto's, D Ref: 4KFZPAN Prijs: 42.95 euro

France 1940 - l'armement terrestre. Franse landmacht-wapens in 1940. 240 blz, 31x23 cm, 350 foto's, F Ref: 4FRANCE40 Prijs: 51.75 euro

How to Restore your Military Harley-Davidson. Met type-overzicht. 192 blz, 26.7 x 21 cm, 250 foto's, E Ref: 4HDMIL Prijs: 48.99 euro

Chars de France. Alles over de tanks van het Franse leger. 288 blz, 31 x 23.5 cm, 450 z/w- en 30 kleurenfoto's, F Ref: 4CHARF Prijs: 51.75 euro

Deutsche Eisenbahn-Geschütze. Enkele Duitse railkanons konden 200 km schieten! 184 blz, 355 foto's, D Ref: 4EGDEUT Prijs: 23.95 euro

Die Landstreitkräfte der NVA. Alles over het Oost-Duitse leger. Veel voertuigfoto's. 192 blz, 27 x 24 cm, D Ref: 4NVA Prijs: 32.95 euro

Unimog & MB Trac - Die Chronik. De hele historie. 144 blz, 28x21 cm, 350 foto's, overwegend in kleur, D Ref: 4UNITRAC Prijs: 27.90 euro

Rommel in North Africa. Veel actiefoto's van Duits materieel. 160 blz, 27 x 21 cm, 200 foto's, E Ref: 4ROMMEL Prijs: 30.99 euro

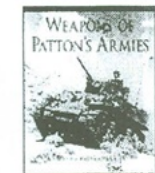
Die schweren Geschütze der Welt. Alles over geschut van 200 mm en meer. 300 blz, 26.5 x 23 cm, 220 foto's, D Ref: 4SGWELT Prijs: 33.95 euro

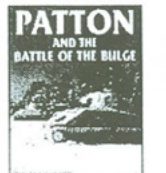
Modern US Military Vehicles. Van Hummer tot de M1 Abrams tank. 160 blz, 27 x 21 cm, 300 foto's, E Ref: 4USVEH Prijs: 31.99 euro

Der Pz Kpfw 35 (t). Alles over deze beroemde tank. 220 blz, 29.5 x 21 cm, 380 z/w- en 60 kleurenfoto's, D+E Ref: 4PZK35 Prijs: 43.95 euro

Weapons of Patton's Armies. Overzicht van tanks, artillerie e.d. 160 blz, 27 x 21 cm, 200 foto's, E Ref: 4PATWEAP Prijs: 30.99 euro

Patton and the Battle of the Bulge. Patton en het Ardennenoffensief. 160 blz, 27 x 21 cm, 200 foto's, E Ref: 4PATBULGE Prijs: 30.99 euro

Eisenbahngeschütze der Welt. Alles over spoorgeschut. 240 blz, 26.5 x 23 cm, 130 foto's, D Ref: 4EGWELT Prijs: 33.95 euro

W&G 5: Moderne Schützenpanzer und MTW. Carriers. 144 blz, 20.5 x 14 cm, 79 foto's, D Ref: 4WG5CHPZ Prijs: 21.95 euro

W&G 10: Militärische Transportfahrzeuge. Trucks. 160 blz, 20.5 x 14 cm, 154 foto's, D Ref: 4WGMILTR Prijs: 21.95 euro

Der VW Kübelwagen Typ 82. 192 blz, 24 x 21 cm, 200 foto's, D Ref: 4VW82 Prijs: 21.95 euro

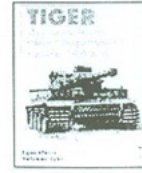
German Tanks of WW II in Color. 96 blz, 23 x 21 cm, 80 kleurenfoto's, E Ref: 4GTANK2 Prijs: 24.99 euro

Patton's Tank Drive-D Day to Victory. Van Normandië naar de Rijn. 160 blz, 27 x 21 cm, 200 foto's, E Ref: 4PATTTANK Prijs: 31.99 euro

Patton - Operation Cobra and Beyond. De opmars naar Parijs. 160 blz, 27 x 21 cm, 200 foto's, E Ref: 4PATCOBRA Prijs: 31.99 euro

Tiger - Die Geschichte einer legendären Waffe 1942-45. Historie, techniek en gebruik van de Tiger tank. 326 blz, 26.5 x 23 cm, 520 foto's, D Ref: 4TIGER Prijs: 42.95 euro

W&G 2: Moderne Artilleriesysteme. 160 blz, 20.5 x 14 cm, 150 foto's, D Ref: 4WG2MODART Prijs: 21.95 euro

W&G 3: Moderne Kampfpanzer. 160 blz, 20.5 x 14 cm, 88 foto's, D Ref: 4WGK3Z Prijs: 21.95 euro

Aanbieding: 4 delen Wapens en Gerät over militaire voertuigen tijdelijk samen voor 76.95 euro. (Ref: 4XWAFGER)

TMB Postorder Bookshop

Van der Taelenstraat 40 A, B-2840 Rumst (NL): 0032-3-288.96.40 (B): 03-288.96.40 E-mail: jvanloon@pandora.be www.transmobiel.com

Bestellen is eenvoudig!

Maak het betreffende bedrag met vermelding van de bestelcode(s) over op één van onderstaande rekeningen:

Nederland: - Rabo 1605.02.047
- Postbank 1304466
België: - prk 000-1497205-10

t.n.v. Johan van Loon te Rumst. Vermeldt bij elektronisch bankieren a.u.b. ook uw postcode en huisnummer. U ontvangt de bestelde boeken zo snel mogelijk, stevig verpakt per post.

Prijzen geldig in Nederland en België, incl. BTW, porto en een stevige, beschermende verpakking. Op alle boeken omruilgarantie bij fabricagefouten. Levertijd 2-3 weken na ontvangst van uw overschrijving. Wijzigingen voorbehouden.

De man met een privé tankkorps.

Soms vraag je je wel eens af wat er met alle Sherman-tanks is gebeurd toen de Tweede Wereldoorlog was afgelopen. Een deel werd natuurlijk overgedaan aan de legers van de geallieerde bondgenoten en ook landen in bijvoorbeeld Zuid Amerika ontvingen ze. Een ander deel bleef in het bezit van het Amerikaanse leger en diende als reserve voor als de tijden weer minder zouden worden. Denk bijvoorbeeld aan de Koreaanse oorlog.

Maar in de jaren vijftig werden zoveel nieuwe tanks gebouwd dat de Shermans op een gegeven moment ook niet meer als reserve nodig waren en toen werden ze dus afgestoten. Hoe dat in zijn werk ging wordt verteld in het hierna volgende verhaal. Ik vond het een keer in een doos met allerlei knipsels over tanks. Het begint in het jaar 1958 en speelt waarschijnlijk tot in het begin van de jaren zestig. De genoemde bedragen moeten dus in het kader van die tijd worden gezien.

Het is waarschijnlijk ook in die tijd gepubliceerd in Readers Digest. Ik weet niet of het helemaal compleet is, want het eindigt nogal abrupt. Bij het artikel staat geen schrijver genoemd.

Kees Blijleven

Op het eerste gezicht ziet Alfred Ising er heel gewoon uit. Hij is een nogal magere veertiger die zijn Engels

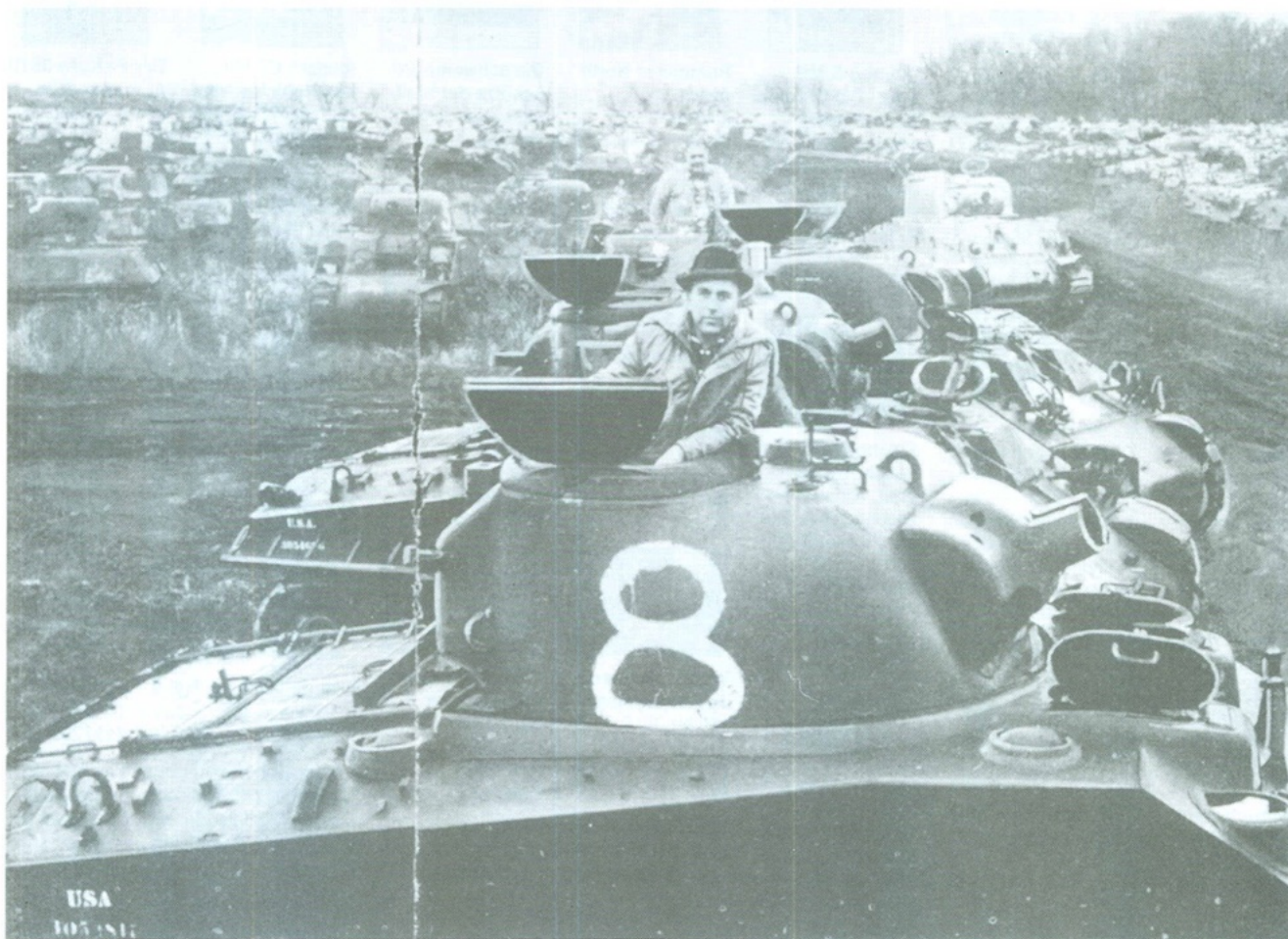
spreekt met een licht Duits accent. Hij woont in een huis in de buurt van Chicago en is de eigenaar van een bloeiende zaak, die opslagplaatsen voor metalen exploiteert. Slechts een ding aan hem is ongewoon: hij bezat meer dan 500 Sherman-tanks.

Waarschijnlijk heeft niemand voor hem zoveel tanks gehad. In ieder geval kon de Amerikaanse generaal George Patton tijdens de slag in de Ardennen niet over zo'n aantal beschikken en ook Generaal Rommel in Noord-Afrika en generaal MacArthur in Korea hadden er niet zoveel onder hun commando. Zelfs vele landen hebben nimmer een dergelijk aantal middelzware tanks tegelijkertijd bijeen kunnen brengen.

Ising kon de zijne kopen uit overschotten van het Amerikaanse leger. Het waren er 536. Hij verzeilde na zijn aankoop in avonturen waar de overheid, de spoorwegen, verslaggevers en voormalige, huidige en would-be tankbestuurders bij betrokken waren. Hij kreeg allerlei wonderlijke zorgen aan zijn hoofd, maar daar tegenover stonden af en toe opmerkelijke beloningen.

Hij kocht zijn tanks niet omdat hij van plan was op eigen houtje een invasie te plegen, maar omdat hij -net als zoveel andere opkopers van overschotten-meende

Een man en zijn tanks

een voordelig handeltje te kunnen drijven. De affaire begon toen een vriend in 1958 tegen hem zei: 'Ik heb hier aan aanbidding voor drie partijen tanks uit de Tweede Wereldoorlog. Waarom doe je er geen bod op?'. Daar Ising de leiding had van drie bedrijven die zich bezig hielden met de staalhandel meende hij dat hij wel over de mogelijkheden beschikte om het project aan te kunnen. En dus deed hij een bod, maar net als bij bridge eist het uitbrengen van een bod wel enige voorbereiding.

Om te beginnen moest hij 21 bladzijden met omschrijvingen ontcijferen, waarin gegevens stonden omtrent de tanks, de kanonnen, de rupsbanden, de motoren, etc. Van sommige tanks bleek de motor of het kanon te ontbreken.

Vervolgens maakte Ising een inspectietocht, want ten slotte vormen 536 tanks, die oorspronkelijk 47 miljoen dollar waard waren, geen partij die je alleen maar per brief bestelt. Ising, die bij het Amerikaanse leger bij de geneeskundige troepen had gediend, wist in ieder geval al hoe een Sherman tank er uitzag. Hij ging dus op stap naar het Rock Island Arsenal, 300 km ten westen van Chicago en 'nam de tankparade af'.

De inschrijving op de partij was zo georganiseerd dat men zijn bod in een verzegelde enveloppe moest indienen, vergezeld van een cheque als waarborg. Er waren vijf inschrijvingen. Ising was de hoogste met een bod van ruim 300.000 dollar en zo werd hij de eigenaar van de 536 tanks, althans nadat hij nog enkele formaliteiten had vervuld. Zo moest hij bijvoorbeeld bij het State Department (het Ministerie van Buitenlandse Zaken) de garantie geven dat de tanks niet zouden worden gebruikt voor de een of andere revolutie, terwijl het Ministerie van Defensie verlangde dat alle tanks werden ontwapend voordat ze op vervoer zouden worden gesteld. Bovendien moesten de serienummers van de tanks door een officiële fotograaf van het ministerie worden gefotografeerd.

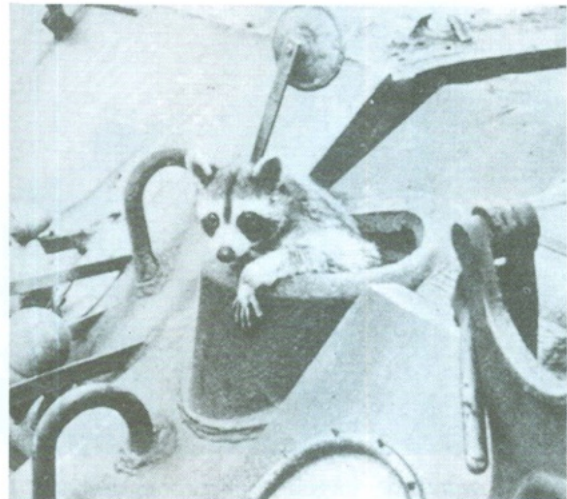
Toen stond Ising voor de taak zijn tanks te 'verhuizen', en daar was haast bij: indien ze niet binnen 90 dagen na de afsluiting van het contract zouden zijn afgevoerd, zou hij per brutoton 4 dollarcent boete moeten betalen voor elke dag waarmee de termijn werd overschreden. Per dag zou dat in totaal 700 dollar betekenen, tot de zesde dag, daarna zou de boete worden verdubbeld. Na dertig dagen zou het alles of niets zijn: de overheid zou dan het recht hebben de Shermans opnieuw te verkopen.

Voor een man die meer gewend was aan het kopen van staal en het voor doorverkoop opslaan daarvan of aan het importeren van Japanse huidplaten voor schepen om die in de V.S. te verkopen, zag het nieuwe project er nogal ingewikkeld uit. Het slopen van de bewapening omvatte bijvoorbeeld niet alleen het verwijderen van de lopen van de kanonnen, de affuiten, de terugstoot- en afvuurmechanismen en andere onderdelen

waar Ising nog nooit van had gehoord, maar ook het in stukken snijden daarvan. Bovendien kreeg hij te horen dat er nog wel scherpe munitie in de buurt kon liggen, dat een snijbrander de ongeveer 230 liter olie en anti-vries in de Shermans tot explosie zou kunnen brengen en dat een achteloos behandelde terugbrengveer de grootste ongelukken kon veroorzaken.

In het depot waren geen vakmensen beschikbaar en Ising moest dus zijn eigen ploeg formeren, die wel de goedkeuring behoeftte van de veiligheidsofficier. Gelukkig had hij spoedig 14 man bij elkaar, voor wie hij een speciale verzekering afsloot.

Een van de eerste dagen dat de mannen aan het werk waren, werd er een wasbeertje opgejaagd dat zijn toevlucht had gezocht in een geschutskoepel, doch voor de rest verliep alles normaal.

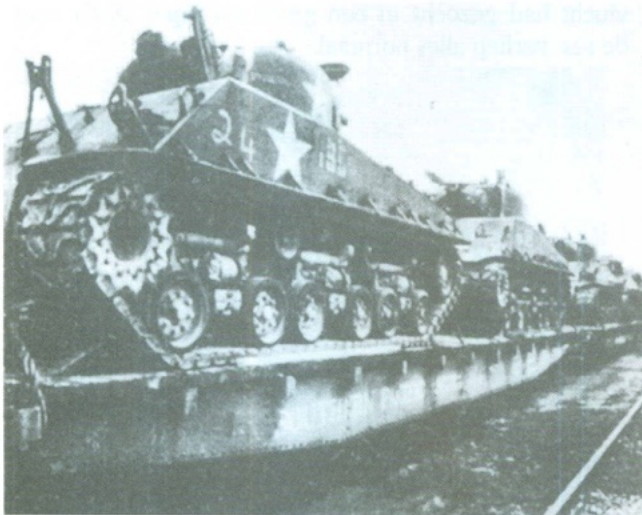
De volgende hinderpaal was het vervoer. Een middelzware tank is geen Volkswagen: hij is 3,66 meter hoog en 2,44 meter breed. Hij kan een verticale hindernis nemen die 60 cm hoog is, maar op de rechte weg bij een snelheid van ca. 40 km/uur rijdt hij slechts 400 meter op een liter brandstof.

Het is bekend hoe een tank het wegdek kan ruïneren en het was dus duidelijk dat er geen sprake van kon zijn de 536 Shermans zelf over de weg te laten rijden. Vervoer met opleggers was ook te lastig. Het depot van Rock Island ligt op een eiland in de Mississippi en de drie verkeersbruggen die de verbinding vormen staan slechts een belasting toe van ca. 20 ton. Men zou de Shermans doormidden moeten snijden om ze veilig over de bruggen te brengen en dat zou extra tijd en arbeid kosten en het bovendien onmogelijk maken om later een tank in zijn geheel te verkopen.

De spoorwegen vormden de enige mogelijkheid. Gelukkig liep er een spoorlijn over het eiland en kon Ising daarheen een verbindingsspoor aanleggen, dat hem overigens 2000 dollar kostte. De verbindingen aan het eindpunt vormden echter een groter probleem, omdat men daar gebruik moest maken van de diensten van een andere spoorwegmaatschappij (de spoorwegen in de VS zijn niet, zoals is ons land, in handen van een maatschappij). Daarbij moesten de tanks de grenzen van een andere staat passeren en dat hield in dat er een speciale goedkeuring gehecht moest worden aan

de overeengekomen vrachtarieven. Eerst werd deze goedkeuring geweigerd, maar dit was te wijten aan een fout van een ambtenaar.

Ten slotte was alles geregeld en kon Ising het bevel geven de eerste tanks rijvaardig te maken en weldra waren er voldoende Shermans beschikbaar om de defecte exemplaren te slepen. Het laden op de spoorwagons verliep soepel, maar kostte wel 17.000 dollar. Binnen een maand stonden de tanks op Isings opslagterrein, waar het afladen weer 5.600 dollar kostte. 'Ik weet niet of ik je moet feliciteren of dat ik medelijden met je moet hebben!', zei een van zijn burens tegen hem.

Inderdaad waren de zorgen nog niet van de baan. De prijzen op de schrootmarkt waren juist met 10 dollar per ton gedaald en -op papier- verloor Ising daardoor 100.000 dollar.

Desalniettemin had hij er nog steeds plezier in en hij maakte graag grappen over zijn 'gewapende macht', die ook zonder wapens nog wel een bedreiging kon vormen voor Monaco of Liechtenstein.

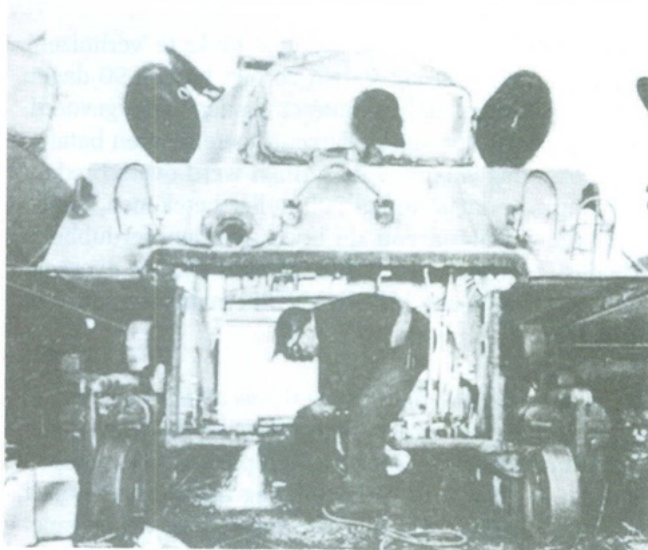
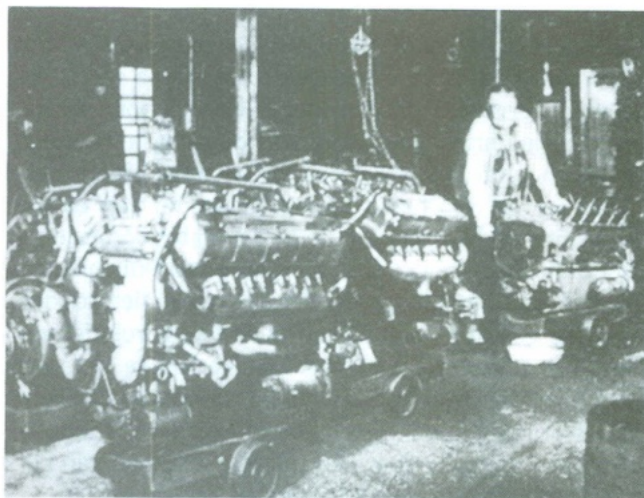
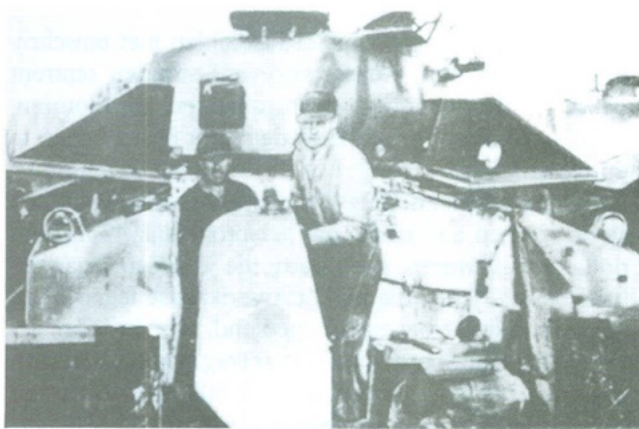
Isings 10-jarige zoon werd de held van zijn klas en Ising zelf kreeg voortdurend telefoontjes van verslaggevers die hem wilden interviewen en men wijdde ook een filmjournaal aan zijn tankkorps. Ising besteedde daar een dag aan: hij inspecteerde zijn tanks en liet boven en hekken ondersteboven rijden. 'Dat dagje kostte me 200 dollar aan brandstof, maar we hebben er in ieder geval plezier van gehad', zei hij.

Ondertussen was duidelijk geworden dat de tanks niet uitsluitend als schroot verhandeld hoefden te worden: indien ze nog intact waren, zouden ze 3000 tot 8000 dollar kunnen opbrengen. Bovendien bestond er vraag naar lossen onderdelen.

Waarvoor kan een oorlogsmoede tank nog dienen? Een vliegtuigfabriek kon er zes gebruiken als sneeuwplough voor haar terreinen en deze zes brachten Ising 36.000 dollar op. De fabriek was zeer tevreden; ze halen 40 km per uur en verzetten 25 ton.

Ook het uit de grond rukken van boomstronken kost een tank geen bijzondere moeite. Houtzaagmolens in

moerassige streken kunnen profiteren van tanks en autoslopers kunnen ze gebruiken om oude chassis 'op te vouwen'. Men kan er een kraan op monteren en beschikt dan over een krachtige en snelle kraanwagen. Bij het slopen van gebouwen kan een tank een waardevol hulpmiddel zijn: twee ritjes van een tank door een huis zijn voldoende om alles tegen de grond te krijgen en binnen handbereik te brengen. Tanks zijn ook gevraagd als oorlogsgedenkteken, bulldozer, trekker voor graafwerktuigen en als 'filmster'.

Tanks kan je ook in onderdelen verkopen. Naar brandstoftanks was veel vraag (foto boven) en tankmotoren bleken het ook in vissersboten goed te doen (foto midden).

'Waarom zou een ritje met een tank geen kermisattractie kunnen zijn', dacht Ising. 'Er zijn vijf zitplaatsen in een tank en het moet een sensatie zijn'. Hij heeft ook eens geprobeerd studenten tijdens hun vakantie als handelsreiziger te laten optreden, onder het motto: 'verkoop een tank en hou de rest van de zomer vakantie'. Er was echter geen mens die een tank wilde kopen. Enkele veteranen uit de Tweede Wereldoorlog wilden er wel een als souvenir. Een van hen bracht zelfs een model op schaal mee als presentje voor Ising. 'Hij wenste een tank op ware grootte, maar toen ik hem zei dat het transport hem 1000 dollar ging kosten, bedankte hij voor de eer'.

Ising had ook kunnen proberen toestemming van het State Department te krijgen om tanks naar het buitenland te verkopen, doch hij heeft daarvan afgezien. 'Een tank komt licht in verkeerde handen', legde hij uit.

De transportkosten zijn zo hoog en de handel in onderdelen is zo levendig, dat Ising niet meer wil proberen de tanks compleet te verkopen, hoewel er nog 150 Shermans rijvaardig zijn. Het is makkelijker gebleken onderdelen waar vraag naar is te verkopen en een ploeg aan het werk te houden om de overblijvende rompen in stukken te snijden. Daar verschillende bevriende naties Shermantanks in dienst hebben, kon hij alle bogiewielen en rupsbanden vrijwel onmiddellijk verkopen.

Ook de motoren maken goede prijzen: van 500 tot 1500 dollar per stuk (de Shermans hadden twee 250 pk dieselmotoren of een 500 pk benzinemotor). Een universiteit kocht er een voor een windtunnel, garnalenvissers schaften ze aan voor hun vissersboten. Ook andere onderdelen, zoals assen, dynamo's, pompen en radio-uitrusting kregen een nuttige bestemming. Zelfs de zetels van de bemanningsleden en de brandblusapparaten vonden aftrek.

Ising hoefde geen advertenties te plaatsen om zijn waren aan de man te brengen. 'De mensen die er belangstelling voor hebben houden zelf wel in de gaten wie er tanks op na houdt. Bovendien hebben de krantenverlagen en de verhalen het hunne bijgedragen. Ook een enkel spectaculair gebaar zoals het uitlenen van een tank aan een theater, mist zijn uitwerking niet'.

De schrootmarkt is nogal aan fluctuaties onderhevig geweest sinds Ising zijn koop sloot, maar er is nog steeds een ploeg mannen bezig tanks in stukken te snijden en als hij kans ziet zijn materialen op het goede ogenblik te verkopen, zal Ising volgens een insider een zoete winst overhouden.

Hoe het ook zij, Ising is blij dat hij althans een poesje eigenaar is geweest van een tankkorps, want -merkte hij op- er zijn niet veel mensen die, als ze in een verkeersopstopping zitten, kunnen denken: 'Als ik even mijn andere wagen haal, rijd ik er met 40 km per uur dwars doorheen'.

De tanks opgesteld voordat ze op de spoorwagens werden geladen. Het laden alleen kostte al 17.000 dollar.

DE LANCIER MODELBOUW

SPECIALISTEN IN MILITAIRE
MODELLEN, FIGUREN EN
BOEKEN

Herenstraat 74
2802 KJ Gouda
Nederland

Tel: (0)182-528185
Fax: (0)182-584290
E-mail: delancier@zonnet.nl

DE NIEUWE PANTHER AUSF. A VAN DRAGON IS OP VOORRAAD! Euro 45,00

TAMIYA

Tamiya heeft een superfine airbrush op de markt. Zeer fijn om mee te werken, in samenwerking met de acrylverf van Tamiya of Model Color acrylics Euro 129,00
Sil-Air compressor, de enige echte 'fluisterstille' leveren wij voor Euro 310,00

ABER ETCHINGS

Van Aber hebben wij de etchings binnen van de Sd.Ah. 116, de trailer voor de Famo. Set 1 en set 2 kosten Euro 28,00 per stuk. Met deze aanschaf bent u gegarandeerd een jaar van de straat!

AFV-MODELLER . No. 5 van dit fantastische magazine is op voorraad.

SHERMAN FIREFLY BOEK

Van Barbarossa Books is dit referentiewerk binnen. Het boek is geschreven door Mark Hayward die diep op de materie ingaat. Veel niet eerder gepubliceerde foto's, detail opnames en tekeningen. Een echte aanrader Euro 65,00

ACADEMY

1339 De M3 Stuart (Honey) met interieur, en de keus uit vinyl tracks of losse schakels. Euro 20,00
13003 M151A1 'Mutt' met 105mm recoilless rifle Euro 10,00
13004 M151A1 Israel Defence Force 'SHMIRA' Euro 10,00

ALLIED -AXIS deel 6

Van de uitgevers van MMiR weer een fotoboek met de onderwerpen: Diamond -T 4-ton wrecker, SdKfz 11, M20 Diamond-T tractor en Rogers trailer (iets voor Ton?) en Tigers at the Front. Euro 23,82

VERF

Naast het verfrek van VALLEJO Model Color hebben wij inmiddels ook de Airbrush verf in het assortiment. Van Model Master hebben wij overigens het speciale 'Militaire' verfrek in de winkel. Verder hebben wij ook nog de verf van Humbrol en Tamiya in het assortiment.

WIJ ZIJN MET VAKANTIE VAN 17 JULI TOT 7 AUGUSTUS

OPENINGSTIJDEN VAN DE WINKEL
WOE. TM ZA. VAN 10.00 TOT 17.00

LET OP IN DE MAANDEN JULI EN AUGUSTUS GEEN KOOPAVOND!